

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΤΟΜΕΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ - ΠΑΙΔΕΙΑ - ΠΑΤΡΙΔΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χρ. Γ. Κωνσταντόπουλος: Ο γονεύς ως παιδαγωγός σήμερα	219
Στ. Ν. Σάκκος: Η θυσία του Ισαάκ	224
Νικ. Σπ. Βούλγαρης: Ευγενείς Αιτωλοί	229
Βασ. Χ. Χαραλαμπόπουλος: Η Θεία Πρόνοια ως ιστορικός παράγοντας	232
Γ. Δ. Μπάκος: "Η συνωμοσία της σιωπής"	234
Άρθρα που προσυπογράφουμε: Η πολεμική συνεχίζεται. Ποιος θα αντιδράσει; (Αν. Ν. Μαρίνος) - Τα άριστα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα του Hong Kong (Τ. Καφαντάρης) - Στ. Μπολέτσης: Πορεία (ποίημα)	238 243
Θέσεις και Προβληματισμοί: Για τη ραγδαία εξάπλωση του Διαδικτύου - Ζην αξιοπρεπώς - Μας βουλιάζει και η "ποδοσφαιρολαγνεία" - Οι αναρχικές εκδηλώσεις των νέων στις χώρες της Ε.Ε. - Πατριωτισμός πλούσιων σε Γαλλία και ΗΠΑ	244
Μαρία Γουμενοπούλου: Ο κοινωνικός (χρονογράφημα)	248

«ὄν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος
ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων» (Ψαλμ. μα΄, 2)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΤΟΜΕΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ - ΠΑΙΔΕΙΑ - ΠΑΤΡΙΔΑ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ – ΕΚΔΟΤΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ»
ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ»

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

Χρυστ. Γ. Κωνσταντόπουλος
Συντάσσεται από επιτροπή

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

1) ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ «ΑΠ. ΠΑΥΛΟΣ»

ΙΣΘΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ, Τ.Κ. 20100

Τηλ.: 27410-29663 & 6932-659820

FAX: 27410-75727 www.apostolospavlos.gr

2) ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ»

ΓΕΛΩΝΟΣ 9, Τ.Κ. 11521 ΑΘΗΝΑ

Τηλ.: 210-6443294

Τύποις: Paper Graph

Ετήσια εισφορά 15 ευρώ

Συνδρομές υποστηρικτών γίνονται δεκτές.

(ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α΄ 1989 – 1998, τ. 100)

ΕΤΟΣ 3ο - ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄ • ΤΕΥΧΟΣ 22ο (122ο) • ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011

1η Σεπτεμβρίου

Ύμνος στην αρχή της Ινδίκτου

Ὁ ἐν σοφίᾳ τὰ πάντα δημιουργήσας, προαιώνιε Λόγε τοῦ Πατρὸς, καὶ τὴν σύμπασαν κτίσιν παντοδυνάμῳ σου λόγῳ συστησάμενος, εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου καὶ τὰς αἵρέσεις κατάβαλε διὰ τῆς Θεοτόκου, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόνητος.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΤΟΜΕΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ - ΠΑΙΔΕΙΑ - ΠΑΤΡΙΔΑ

Ο ΓΟΝΕΥΣ ΩΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΣΗΜΕΡΑ

«Πᾶσα παιδεία πρὸς μὲν τό παρόν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δέ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης.»

(Απ. Παῦλος, Εβρ. ιθ', 11)

του Αρχιμ. Χριστ. Γ. Κωνσταντοπούλου

Το ἔργο της αγωγῆς εἶναι υψηλό και πρέπει να ασκεῖται πάντοτε ἀπὸ υπεύθυνα πρόσωπα. Οι γονεῖς εἶναι οἱ πρώτοι παιδαγωγοὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογένειάς τους. Αυτοὶ ανοίγουν τὸ δρόμο τῆς ζωῆς. Στους σημερινούς καιρούς τὰ ποτάμια εἶναι θολὰ· οἱ ἀνέμοι τῆς ἀποστασίας καὶ τοῦ μηδενισμοῦ ἀπειλοῦν παντοιοτρόπως τὴ νεότητα. Οι γονεῖς καλοῦνται νὰ μελετοῦν σοβαρὰ τὰ ζητήματα που αφοροῦν τὰ παιδιά τους.

Ο ἔφηβος, ἀν δὲν ἔχει μπροστά του τὴ γονικὴ αυθεντία που θὰ τον ἐμπνέει καὶ θὰ τον καθοδηγεί, εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ βαδίζει με σιγουριά, προκειμένου νὰ ἐξελιχθεῖ σε νηθικὴ προσωπικότητα. Με τὸ κύρος τῆς γονικῆς αυθεντίας ικανοποιοῦνται τὰ αἰτήματα τῆς ψυχῆς τῶν νέων. Ο ἔφηβος, ἐκ προδιαθέσεως, ἀναζητᾷ ἕναν

«ήρωα». Ευχής έργον θα ήταν, αν αυτόν τον ανακάλυπτε στο πρόσωπο του γονιού του. Ακολουθώντας τα ίχνη του θα προχωρούσε με σταθερά βήματα μέσα στη σπμερινή απορρυθμισμένη κοινωνία.

Ο άξιος γονιός ως πρότυπο: Για τον νέο το πρότυπο είναι απαραίτητο, προκειμένου μέσω αυτού να εξακτινώνεται σωστά η φλόγα της ψυχής του.

Το μεγάλο παιδί αναζητάει ισχυρό βραχίονα για αντιστήριγμα στην αδυναμία του. Μοιάζει με τον κισσό, που ο κορμός του δέντρου τού είναι αναγκαίος για να στηριχθεί και να αναρριχηθεί.

Η εφηβική ψυχή, μετέωρη και αποθαρρυμένη, με τα λόγια του ποιητή ψελλίζει:

«Πού νάβρω ραβδί,
γερά ν' ακουμπήσω;
Πού νάβρω πυρσό,
το σκοτάδι να σχίσω;
Καλάμια σπασμένα

και άχυρα μόνο
σβησμένα τα φώτα
και ζω μες τον πόνο».

Ο έφηβος χρειάζεται πνευματική στήριξη από Γονείς με ηγετικό χαρακτήρα, κατ' εξοχήν σήμερα, ώστε με προθυμία να θέτει τον εαυτό του κάτω από την επιρροή τους και να νιώθει τη σιγουριά τους, σαν τα μικρά πουλιά που γυμνάζονται και μαθαίνουν να πετούν πάνω στα φτερά των μεγάλων.

Η αυθεντία του «Παιδαγωγού Γονέως» παραβάλλεται προς το μαστίγιο του καλού ηνίοχου, η άκρη του οποίου ούτε καν αγγίζει τη ράχη του ζώου. Μόνο στον αέρα σφυρίζει το μαστίγιο διαγράφοντας κύκλους επάνω από το κεφάλι του. Αλλά και μόνον αυτή η αντήχηση επαρκεί, για να δώσει έναυσμα, ώστε το ζώο να τρέξει πιο γρήγορα.

Δυστυχισμένος ο νέος που

την ψυχή του ποτέ δεν τόνωσε η πνοή ενός ανώτερου κύρους και την καρδιά του δεν την ηλέκτρισε η δύναμη μιας ισχυρής προσωπικότητας. Ταλαίπωρος εκείνος που αφέθηκε στις ισχνές του δυνάμεις με το αδύνατο δικό του φως.

Παράλληλα και σε συνάρτηση προς τα ανωτέρω πρέπει να σημειωθούν και τα ακόλουθα:

Ο Σπ. Καλλιάφας, παιδαγωγός μεγάλου διαμετρήματος, υπογραμμίζει: Αν ο παιδαγωγός αδυνατεί να εμπνεύσει την ελεύθερη πειθαρχία, το σφάλμα είναι δικό του, όχι του παιδιού. Παρουσιάζει έλλειψη αυτοκυριαρχίας, ανακολουθία, αστάθεια. Σημαίνουν δε αυτά, ότι κατέχεται από συναισθήματα μειονεξίας. Τέτοιος παιδαγωγός είναι αδύνατον να τηρεί πειθαρχία. Οι παιδαγωγούμε-

νοι αντιλαμβάνονται την αδυναμία του και την εκμεταλλεύονται.

Στο βιβλίο των Παροιμιών του Σολομώντος (κεφ. 24, 31) διαβάζουμε: «Εάν ἀφῆς αὐτόν ἀγεώργητον, κερσωθήσεται καὶ χορτομανήσει ὄλος». (Μετάφραση: Παντός τύπου αγριοχόρταρα θα αναπτυχθούν σε αμπέλι και χωράφι ακαλλιέργητο. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και στις ψυχές που κατέλαβε η ραθυμία και η απροσεξία.)

Από τα κύρια καθήκοντα του «Παιδαγωγού - Γονέως» είναι να ξυπνήσει το συναίσθημα της ευθύνης στην ψυχή του παιδιού. Ν' απευθυνθεί στην ψυχική του ευαισθησία, ώστε να προσανατολίζεται προς τις πνευματικές κορυφές.

Όταν ο άνθρωπος αγνοεί τον εαυτό του, αντιδρά με ανωριμότητα και με τάσεις καταπιεστικές ιδιαίτερα προς τα παιδιά. Αλλά, εάν ανακρίνει αυστηρά τη συνείδησή του, τότε αρχίζει να συνέρχεται και

να ωριμάζει.

Η μεγαλύτερη ωριμότητα είναι η αυτογνωσία. Δηλαδή να γνωρίζει κανείς τα μέτρα του και το πνευματικό του ανάστημα. Τότε χαρακτηρίζεται ως άνθρωπος ισορροπημένος, ως ισορροπημένη προσωπικότητα.

Στους υπεύθυνους γονείς υπακούουν τα παιδιά με προθυμία, επειδή νιώθουν ότι πειθαρχούν σε κανόνες ζωής και όχι σε κάποιο Εγώ που προτρέπει να επιβληθεί.

Από την ελεύθερη πειθαρχία των νέων δημιουργούνται οι χαρακτηριστικές και από το σημείο αυτό χαράσσονται οι μεγάλες γραμμές.

Ο γονεύς παιδαγωγός πρέπει να έχει ως πρωταρχικό έργο του τον παιδαγωγικό διάλογο με τα μέλη της οικογένειάς του. Με επίγνωση του υψηλού σκοπού του θα προβληματίζει σω-

στά το παιδί και θα το κάνει προσεκτικό στις εύκολες λύσεις που του προβάλλουν τα ύποπτα κέντρα της εποχής του.

Το παιδί έχει την αξίωση να δει πρωτοβουλίες. Να τις αναγνωρίσει και να τις θαυμάσει. Να ψηλαφήσει, να αποφασίσει και να εμπνευστεί από τη ζωντανή πραγματικότητα. Τότε δε χρειάζονται πολλά λόγια. Ο γονεύς παιδαγωγός έχει ήδη πετύχει το σκοπό του.

Ο 1. Χρυσόστομος για τον άξιο παιδαγωγό μάς έχει αφήσει ως παρακαταθήκη τα ακόλουθα: «Ὡπερ γάρ ὁ λύχνος ὅταν αὐτός γίνηται λαμπρός, μυρίους δύναται ἀνάψαι. ἐσβεσμένος δέ οὐδέ ἑαυτῷ παρέξῃ φῶς, οὔτε ἑτέρους ἀνάψαι λύχνους δυνήσεται. Οὕτω καί ἐπὶ τοῦ βίου τοῦ καθαροῦ, ἐάν τό ἐν ἡμῖν φῶς λαμπρόν ᾖ, μυρίους καί μαθητάς καί διδασκάλους ἐργασώμεθα ὥπερ ἀρχέτυπον προκείμενον».

Η σημερινή χαοτική πραγμα-

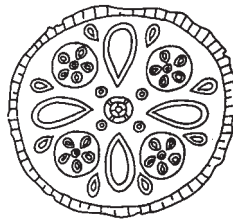
τικότητα κάνει τρομακτική την ευθύνη του γονέως παιδαγωγού. Τον υποχρεώνει να προπονήσει τη θέλησή του, ώστε να ανεβάσει το κύρος του στο βαθμό του άξιου παιδαγωγού γονέως. Τον ενεργοποιεί για να τελειοποιηθεί εσωτερικά. Η εμπιστοσύνη στην αξία της αποστολής του του δίνει δύναμη να κρατάει αναπτειωμένο το φρόνημά του. Τον κάνει πρόθυμο, εφευρετικό και ακούραστο στο έργο του. Τον οπλίζει με υπομονή στις δυστροπίες των παιδιών και στην υπερνίκηση των εμποδίων, αφού ως χριστιανός γονέας παιδαγωγός έχει πάντοτε υπόψη του ότι: «Πᾶσα παιδεία πρὸς μὲν τό παρόν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δέ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης»

(Εβρ. ιβ', 11).

Ο γονέας, αναμφισβήτητα, τελειοποιείται στην αποστολή του ως παιδαγωγός όταν έχει μορφώσει μέσα του τον Χριστό, τον πρώτο Μεγάλο και τέλειο Παιδαγωγό. Αυτόν που θα του γεμίζει την καρδιά με αισιοδοξία, αλλά και με ενθουσιασμό, τον οποίον ως άξιος διαχειριστής θα μεταδίδει και στα παιδιά του.

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

- Η Αγία Γραφή
- Σπ. Καλλιόφα, «Επίτομος Γενική Παιδαγωγική», Αθήναι, 1958.
- Ιωάν. Θ. Κολιτσάρα, «Ο Μεγάλος Παιδαγωγός», Αθήναι, 1971.
- Ουρανίας Λανάρα, «Η Αυθεντία κύριος μοχλός της Αγωγής», Αργίριο, 1984.
- Κ. Τσιρόπουλου, «Η Αμφισβήτηση του Κατεστημένου», Αθήναι, 1975.
- Μεγάλη Παιδαγωγική Εγκυκλοπαίδεια, λήμματα «αυτογνωσία», «πρότυπο».

Η ΘΥΣΙΑ ΤΟΥ ΙΣΑΑΚ

(Γέν. 22, 1-12)

του **Στέργιου Ν. Σάκκου**,
Ομότ. Καθ. Παν/μίου Θεσ/νίκης

Μία εικόνα των παθών του Κυρίου μας προτυπώνει και η θυσία του Ισαάκ. Ανάμεσα σε όλα τα γεγονότα που εκτυλίσσονται και στα αντικείμενα που εμφανίζονται, δεσπόζει ο σταυρός. Ας δούμε όμως πρώτα το γεγονός, όπως μας το παρουσιάζει η Γένεσις.

Ο Αβραάμ, ο εκλεκτός δούλος και φίλος του Θεού, έπλεε μέσα στον πλούτο, τη χαρά και την ευτυχία. Διήνυε την πιο ευτυχισμένη περίοδο της ζωής του. Αυτήν ακριβώς την εποχή διάλεξε ο Θεός, για να τον υποβάλει στην πιο σκληρή δοκιμασία. Τον καλεί και του λέγει: «Πάρε τον υιό σου τον αγαπητό, αυτόν που αγαπάς, τον Ισαάκ, πήγαινε στο βουνό, θυσίασέ τον και κάνε τον ολοκαύτωμα σ' όποιο ύψωμα σου πω (βλ. Γέν. 22,2).

Προφανώς νύχτα έλαβε ο Αβραάμ το μήνυμα. Το πρωί σηκώνεται, σαρμαρώνει τη γαϊδούρα του, παίρνει μαζί του δυο δούλους και τον Ισαάκ, παίρνει και ξύλα σχισμένα έτοι-

μα, για να κατακάψει το θύμα του, και μετά από πορεία τριών ημερών φτάνει στον τόπο που του υπέδειξε ο Θεός. Όταν είδε από μακριά το ύψωμα όπου θα γινόταν η θυσία, έδωσε εντολή στους δούλους του να μείνουν εκεί με το ζώο. Αυτός με το παιδί, είπε, θα πάνε μέχρι το μέρος εκείνο, θα προσκυνήσουν και θα γυρίσουν. Φορτώνει τα ξύλα στον Ισαάκ, πράγμα που δείχνει ότι το παιδί θα ήταν παλληκάρι γύρω στα δεκαπέντε του χρόνια, παίρνει ο ίδιος τη φωτιά και το μαχαίρι και ξεκινούν για το ύψωμα. Στο δρόμο ο Ισαάκ τον ρωτάει:

- Πατέρα, βλέπω μόνο τη φωτιά και τα ξύλα· πού είναι το πρόβατο, που θα γίνει ολοκαύτωμα;

- Ο Θεός, παιδί μου, θα βρει πρόβατο για ολοκαύτωμα, απαντάει ο Αβραάμ.

Έφτασαν στον τόπο της θυσίας, που όρισε ο Θεός. Εκεί ο Αβραάμ έστησε το θυσιαστήριο κι έβα-

λε πάνω τα ξύλα. Έπειτα πιάνει τον Ισαάκ, του δένει τα πόδια, τον βάζει πάνω στα ξύλα και απλώνει το χέρι να πιάσει το μαχαίρι, για να σφάζει τον υιό του. Εκείνη την ώρα του φωνάζει ένας άγγελος Κυρίου από τον ουρανό:

- Αβραάμ!

- Εδώ είμαι, απαντάει αυτός και σταματά.

- Μη βάζεις το χέρι σου φονικό στο παιδί και μην του κάνεις τίποτε. Τώρα βλέπω ότι σέβεσαι τον Θεό και δεν λυπήθηκες να σφάξεις για χάρη μου τον γιο σου τον αγαπημένο.

Εύκολα εντοπίζεται η αντιστοιχία ανάμεσα στα περιστατικά της θυσίας του Ισαάκ και της θυσίας του Ιησού.

«Ο Θεός έπειρασε τόν Άβραάμ... καί είπε. Λάβε τόν υιόν σου τόν αγαπητόν, ὃν ἠγάπησας, τόν Ἰσαάκ, καί πορεύθητι εἰς τήν γῆν τήν ὑψηλήν καί ἀνένεγκον αὐτόν ἐκεῖ εἰς ὄλοκάρπωσιν ἐφ' ἑν τῶν ὁρέων, ὧν ἂν σοι εἴπω» (Γέν. 22, 1-2). «Υἱός ἀγαπητός» ο Ισαάκ, «Υἱός ἀγαπητός» και ο Ιησούς. Το ίδιο στόμα ονόμασε και τους δύο υιούς αγαπητούς του πατέρα τους. Ο Θεός Αβραάμ και Θεός Ισαάκ μετά από δύο χιλιάδες περίπου χρόνια είπε για τον Ιησού: «Οὗτος ἐστὶν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα» (Μτθ. 3,17. 17,5· πρβλ. Μρ. 1, 11. 9,7. Λκ. 3, 22. 9,35).

Ο Αβραάμ, ως εκπρόσωπος της

ανθρωπότητας, προσέφερε τον γιο του τον αγαπητό στον Θεό. Ο Θεός προσέφερε τον γιο του τον αγαπητό στην ανθρωπότητα. Θυσία του αγαπητού, λοιπόν, και εκείνη και αυτή.

«Εἰς γῆν ὑψηλήν» ορίστηκε να γίνει η θυσία του Ισαάκ. Πρόκειται για το λόφο Μορία, που βρισκόταν κοντά στο Γολγοθά, όπου οδηγήθηκε για να θυσιαστεί ο Ιησούς. Σε καμία άλλη περίπτωση προηγουμένων ο Θεός δεν είχε ορίσει συγκεκριμένο τόπο θυσίας. Το κάνει πρώτη φορά στην περίπτωση του Ισαάκ, δείχνοντας έτσι την ιδιαίτερη πρόνοιά του για την τέλεση της θυσίας αυτής. Θέλει να φανερώσει, κατά κάποιο τρόπο, ότι αυτή η θυσία προεικονίζει ένα κατεξοχήν σοβαρό γεγονός, το γεγονός της απολυτρωτικής θυσίας του Χριστού.

Με όνο πήγε ο Ισαάκ μέχρι το όρος· καθισμένος επάνω σε όνο μπήκε ο Ιησούς στην πόλη του μαρτυρίου του.

Με δύο δούλους πορευόταν ο Ισαάκ προς τη θυσία με δύο ληστές ανέβηκε ο Ιησούς στο Γολγοθά.

Ο Αβραάμ «ἔσχισε ξύλα» (Γέν. 22,3) για τη θυσία. Και οι απόγονοί του ἔσχισαν ξύλα, για να κατασκευάσουν το ὄργανο της θυσίας, το σταυρό.

Ο Αβραάμ ετοίμασε τη θυσία του Ισαάκ από υπακοή· οι σταυρωτές του Χριστού από απεί-

θεια. Εκείνος εκτελώντας το θέλημα του Θεού, αυτοί εναντιούμενοι στον Θεό.

«Ἐλαβε δέ Ἀβραάμ τά ξύλα τῆς ὀλοκαρπώσεως καί ἐπέθηκεν Ἰσαάκ τῷ υἱῷ αὐτοῦ» (Γέν. 22, 6). Παράδοξη ἡ ἐνέργεια του πατέρα! Δεν ἀγαπούσε τρυφερά τον Ἰσαάκ ἡ πατρική καρδιά του Ἀβραάμ; Δεν πονούσε τον μικρό μονογενή του ὁ φιλόστοργος πατέρας; Ἐκανε μία θυσία. Δέχτηκε νὰ προσφέρει ὀλοκαύτωμα τὸ μονάκριβο σπλάχνο του. Ἐστῶ. Γιατί ὁμως φορτώνει ἐπάνω στους ἀσθενικούς παιδικούς ὤμους του Ἰσαάκ τὰ ξύλα τῆς θυσίας; Γιατί δεν σέβεται τὶς τελευταῖες στιγμές του ἀκακου παιδιοῦ; Ἡ ἐνέργεια του Ἀβραάμ φαίνεται ἀνθρώπινα ἀνεξήγητη, διότι εἶναι θεοκίνητη. Δεν πράττει ὅ,τι θέλει, ἀλλὰ ἀντιγράφει τὸ μέλλον. Καμία λογική δεν ἔχει τόπο σε μυστήρια τέτοιου εἶδους. Ὁ Ἰσαάκ, ὁ ποῖος σηκώνει ἐπάνω στους ὤμους του τὰ ξύλα, καθὼς ἀνεβαίνει ἐπάνω στο ὄρος, προδιαγράφει σαφῶς τὸν Χριστό, που πορεύεται πρὸς τὸ Γολγοθά καὶ σηκώνει τὸ σταυρό του μαρτυρίου του.

Καθὼς ὁ Ἀβραάμ ἀνεβαίνει ἐπάνω στο ὄρος με τὸ γιο του, κρατᾷ στα χέρια του φωτιά καὶ μαχαίρι. Ἡ φωτιά συμβολίζει τὴν ἀγάπην του Ἐσταυρωμένου, που θυσιάστηκε «ὕπὲρ τοῦ κόσμου».

Τὸ μαχαίρι εἶναι προτύπωση τῆς λόγχης τοῦ στρατιώτη, ὁ ποῖος

«ένυξε» τὴν πλευρά του Ἰησοῦ (Ἰω. 19, 34).

Κατὰ τὴν ἀνάβαση ἐκτυλίσσεται ἓνας συγκινητικὸτατος διάλογος μετὰ τοῦ στοργικοῦ πατέρα καὶ τοῦ ἀθώου παιδιοῦ: «Εἶπε δέ Ἰσαάκ πρὸς Ἀβραάμ τὸν πατέρα αὐτοῦ· πάτερ. Ὁ δέ εἶπε· τί ἐστὶ, τέκνον; Εἶπε δέ· ἰδοὺ τό πῦρ καὶ τὰ ξύλα· ποῦ ἐστὶ τό πρόβατον τό εἰς ὀλοκάρπωσιν; Εἶπε δέ Ἀβραάμ· ὁ Θεὸς ὄψεται ἑαυτῷ πρόβατον εἰς ὀλοκάρπωσιν, τέκνον» (Γέν. 22, 7-8).

«Ὀλοκάρπωσις» ἢ ὀλοκαύτωμα εἶναι ἡ θυσία κατὰ τὴν ὁποία τὸ θυσιαζόμενο καίγεται ὀλόκληρο καὶ γίνεται στάχτη. Σε ἄλλες θυσίες τὰ προσφερόμενα ἀπλῶς ψήνονταν καὶ τρώγονταν. Ὁ Ἰσαάκ θὰ κατακαιγόταν, μέχρι νὰ γίνῃ στάχτη. Ποῖος εἶπε στον Ἰσαάκ ὅτι τὸ θῦμα ἔπρεπε νὰ εἶναι πρόβατο; Παιδί μιλάει ἢ στόμα προφήτη; Πρόβατο ἀσφαλῶς ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ θῦμα, ἀρνὶ ὅπως ὁ Ἰσαάκ, ὅπως ὁ Κύριός μας. Καὶ πράγματι ἀρνὶ ἔδωσε ὁ Θεὸς γιὰ τὴν θυσία.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀβραάμ ὡς προφήτης μιλάει· «Ὁ Θεὸς θὰ φανερώσῃ τὸ πρόβατό του». Βέβαια ἄλλη ἦταν ἡ σκέψη τοῦ Ἀβραάμ, ὅταν μιλοῦσε γιὰ τὸ πρόβατο, καὶ ἄλλη ἦταν ἡ σκέψη τοῦ Ἰσαάκ. Ἀλλὰ οἱ γλώσσες καὶ τῶν δύο ἦταν θεοκίνητες. Καὶ ἐνῶ διαφορετικὸ ἦταν τὸ νόημα τῶν λόγων τους, ἐκφράστηκαν με τὶς ἰδίες λέξεις. Προέλεγαν μυστικά τὴν ἰδίαν θυσία, τὴν θυσία τοῦ Θεανθρώπου,

τη θυσία του Αμνού του Θεού, που φορτώνεται την αμαρτία του κόσμου. Οι λόγοι και του πατέρα και του γιου υποδήλωναν το λυτρωτικό έργο του Θεού.

Σύντομα περιγράφει η Γραφή τη στιγμή της ατέλεστης θυσίας. «Καί ὠκοδόμησεν ἐκεῖ Ἀβραάμ τό θυσιαστήριον καί ἐπέθηκε τά ξύλα, καί συμποδίσας Ἰσαάκ τόν υἱόν αὐτοῦ, ἐπέθηκεν αὐτόν ἐπὶ τό θυσιαστήριον ἐπάνω τῶν ξύλων. Καί ἐξέτεινεν Ἀβραάμ τήν χεῖρα αὐτοῦ λαβεῖν τήν μάχαιραν σφάζαι τόν υἱόν αὐτοῦ» (Γέν. 22, 9-10). Για να θυσιάσουν ένα μοσχάρι ή πρόβατο, πρώτα του έδεναν τα πόδια, ώστε να το ρίξουν κάτω και να μην κλωτσάει. Το ίδιο κάνει και ο Αβραάμ.

Αλλά, όσο κι αν τεντώσει κανείς το αυτί του, δεν θα ακούσει παράπονο από το στόμα του Ισαάκ. Ο Αβραάμ δένει τα πόδια του, τον ανεβάζει επάνω στο βωμό ως σφάγιο, απλώνει το χέρι του να πάρει το μαχαίρι και να το μπήξει στο λαιμό του παιδιού του. Το άκακο παιδί δεν αιφνιδιάζεται, δεν ρωτά καν γιατί ο πατέρας του προβαίνει σ' αυτή τη φοβερή πράξη. Ο Ισαάκ μένει άφωνος. Γιατί; Για να είναι τύπος του Ιησού. Και ο Ιησούς, ο Κύριός μας, άφωνος υπέμεινε το φρικτό μαρτύριό του, χωρίς να διαμαρτυρηθεί για την άδικη σφαγή: «Ὡς ἄμνός ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτόν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοί-

γει τό στόμα», προφήτευσε ο Ησαΐας (53,7· πρβλ. Πρξ. 8,32). Ο ευαγγελιστής Ματθαίος σημείωσε ότι ο Ιησούς «οὐκ ἀπεκρίθη· πρὸς οὐδέ ἐν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τόν ἡγεμόνα λίαν» (Μτθ. 27, 14). Ο Ισαάκ και τυπικά και ηθικά προδιαγράφει τον Χριστό.

Ο Ισαάκ επάνω στο θυσιαστήριο και ο Αβραάμ έτοιμος να υψώσει το μαχαίρι επάνω από τον μονογενή του. Ο μικρός Ισαάκ, με φρόνημα υπακοής προς τον πατέρα του, άφωνος αντιμετωπίζει τη σφαγή. Αγόγυστα έχει αποφασίσει τη θυσία ο Αβραάμ, με φρόνημα υπακοής προς τον ουράνιο Πατέρα. Τι μεγαλείο πίστεως, αγάπης και υπακοής! Ο άγγελος βέβαια εμπόδισε τον Αβραάμ να σφάξει τον υιό του. Στην ουσία όμως η θυσία τελέσθηκε, αφού η απόφαση είχε ληφθεί αμετάκλητα από τον Αβραάμ, και ο Ισαάκ είχε οδηγηθεί και είχε τοποθετηθεί επάνω στο θυσιαστήριο αδιαμαρτύρητα. Τα περαιτέρω δεν ήταν παρά ζήτημα στιγμιαίας κίνησης. Η αρετή του Αβραάμ δοκιμάσθηκε και βρέθηκε γνήσια και μεγάλη.

Αλλά η προτύπωση των παθών του Κυρίου στο συγκεκριμένο περιστατικό δεν τελειώνει στο σημείο αυτό. Η τελευταία φάση της, η πιο θεολογική και μυστική, φαίνεται στη θυσία του κριού και στο φυτό σαβέκ, δηλαδή φυτό αφέσεως.

Το κήρυγμα του Σταυρού και η σοφία του κόσμου

«Ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δυνάμις Θεοῦ ἐστὶ· γέγραπται γάρ· ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω· ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐκί ἐμώρανεν ὁ Θεός τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου; ἐπειδὴ γάρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεός διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας». (Α΄ Κορ. α΄, 18-21).

Ηδιάδοση του κηρύγματος για το σταυρικό θάνατο του Χριστού οφείλεται στη θεία του δύναμη. Διότι το κήρυγμα για το σταυρό, σ' εκείνους βέβαια που βαδίζουν το δρόμο της απώλειας, φαίνεται μωρία και κουταμάρα· σε μας όμως, που είμαστε στο δρόμο της σωτηρίας, είναι δύναμη Θεού που σώζει.

Ναι. Τους φαίνεται μωρία και δεν μπορούν να νιώσουν τη δύναμη του Ευαγγελίου, αν και παρουσιάζονται με την αξίωση ότι

είναι σοφοί. Διότι έχει γραφεί από τον Ησαΐα, που μίλησε εκ μέρους του Θεού: Θα εξαφανισώ τη σοφία αυτών που παρουσιάζονται ως σοφοί και θα παραμερίσω ως ανώφελη και άχρηστη τη φρόνηση εκείνων που κομπάζουν με την ιδέα ότι είναι συνετοί.

Πού υπάρχει τώρα σοφός; Πού υπάρχει έμπειρος διδάσκαλος του Μωσαϊκού νόμου; Πού επιδέξιος συζητητής της άπιστης και άθεις αυτής εποχής; Δεν απέδειξε ο Θεός μωρή τη σοφία των ανθρώπων που έχουν τα κοσμικά φρονήματα της εποχής μας;

Και η αποδοκιμασία αυτή του Θεού έγινε με κάθε δικαιοσύνη. Διότι, αφού με τη σοφία του Θεού, η οποία γίνεται φανερή στα δημιουργήματά του, δεν γνώρισαν οι άνθρωποι τον Θεό με την έμφυτη λογική και την άλλη σοφία τους, αποφάσισε ο Θεός μέσα στην αγαθότητά του να σώσει όλους όσους θα πιστέψουν σε κάθε εποχή, με το κήρυγμα, που φαίνεται μωρό και ανόητο στους σοφούς του αμαρτωλού κόσμου.

ΕΥΓΕΝΕΙΣ ΑΙΤΩΛΟΙ

Πνευματικοί προλαητές της Εξόδου

του **Νικ. Σπ. Βούλγαρη,**
Καθηγητή - Συγγραφέα

Εξοδος Μεσολογγίου!...Μεγαλούργημα, που η προετοιμασία του ξεκίνησε πριν από 375 χρόνια, διαχρονικά και προτού να γεννηθεί το Μεσολόγγι. Από το 1453 μέχρι το 1821. Καλλιεργήθηκε μέσα στα 255 χρόνια από της γεννήσεως του Μεσολογγίου, 1571-1826. Προοιωνίσθηκε με μια αγχόνη στην Πόλη, του Πατριάρχη Γρηγορίου του Ε', 10 Απριλίου 1821 και πραγματοποιήθηκε με μια δεύτερη, του Επισκόπου Ρωγών Ιωσήφ στο Μεσολόγγι, 10 Απριλίου 1826.

Με το ξέσπασμα στεφανώθηκε και δικαιώθηκε η όλη εξέγερση με θυσία θολωτής προστασίας σε μια πενταετία, 1821-1826. Ορθοδόξου Εκκλησίας και Έθνους. Κωνσταντινούπολης και Μεσολογγίου.

Με την καλλιέργεια διατηρήθηκε η αγέραστη πιθυμία του νόστου της Λευτεριάς. Εργάστηκαν με συνέπεια διανοητές και πολεμιστάδες σε απόλυτη ενότητα και συνεργασία.

Με την προετοιμασία ασχολήθηκαν από την πρώτη στιγμή της σκλαβιάς οι πνευματικοί διαλαητές. Πήραν τους δρόμους του Έθνους, που πρωτοαντίκριζε την ταυτότητά του και έγιναν οι

προλαητές συγκλονιστικής αυτοθυσίας με επιγραφή: Ελευθερία!! Στην Ελλάδα και την Ευρώπη.

Αυτοί επέλεξαν έναν τόπο για την δικαίωση. Το Μεσολόγγι! Δούλεψαν για τη διεθνοποίησή του. Μαστόρεψαν το Δαυλό του. Ενέπνευσαν το Λαό του. Κατασκεύασαν τα λαμπροκέρια της Ανάστασής του. Σμίλεψαν το άγαλμα της Ελευθερίας. Παρέδωσαν ιδέα και φως, στις μετώπες των λαών όλου του κόσμου. Αποσύρθηκαν στις παλαίστρες των Σπουδαστηρίων τους σιωπηλά. Χαρακτηριστικό τούτο των μεγάλων του κόσμου.

Η ιστορική έρευνα δεν τους απέκρυψε. Τους ανακάλυψε ως «Ευγενείς Αιτωλούς». Προσωνυμία χαρακτηριστική ως καταγωγή, τιμητική ως τίτλος για το πρόσωπο, αλλά και για τον τόπο. Η χώρα των Αιτωλών αποτελούσε πάντοτε τίτλο τιμής και παραγωγής διανοητών. Αυτών τα ονόματα, δώδεκα τον αριθμό, θα παρουσιάσουμε τιμητικά στη συνέχεια. Σκοπός είναι να συνεορτάσουμε μαζί τους το μεγαλούργημα του έργου τους. Την επέτειο της Εξόδου!...

Αυτοί είναι:

α. Γερμανός ο Αιτωλός. Έζησε στα μέσα του 15ου αιώνας. Μακρινός πνευματικός μας πρόγονος. Συνέγραψε την ιστορία της Παναγίας της Χρυσοβίτσας στα τέλη του 15ου αιώνα. Είναι προσωποποιημένη αδιάκοπη παράδοση παιδείας στην Αιτωλία.

β. Γεώργιος ο Αιτωλός, (1525 - 1580). Αξιωματικόνετος για την παιδεία και τα πνευματικά του ενδιαφέροντα. Έζησε σε ώριμη ηλικία στην Κων/πολη και τη Βενετία, όπου και δίδαξε Ελληνικά γράμματα. Κάτοχος της κλασσικής παιδείας, θεωρήθηκε και πρόδρομος του δημοτικισμού, αφού έγραψε ποιήματα και σιχουργήματα σε λαϊκή γλώσσα και μετάφρασε έμμετρα στην απλοελληνική τους μύθους του Αισώπου.

γ. Μεθόδιος ο Αιτωλός. Έζησε στα μέσα του 16ου αιώνα. Σύγχρονος του προηγούμενου Γεωργίου, σπούδασε τα «κολληβογράμματα» στην πατρίδα του και συμπλήρωσε τις σπουδές του στη Βενετία και Κων/πολη. Στον κατάλογο του Στέφανου Γκέρλαχ (Γερμανός Λουθηρανός θεολόγος, ιερέυς της Γερμανικής πρεσβείας Κων/πόλεως), μνημονεύεται ως ιερομόναχος λόγιος.

δ. Γερμανός ο Αιτωλός (ή Λοκρός). Έζησε στις αρχές του 17ου αιώνα. Ιερομόναχος και λόγιος. Συμπατριώτης και φίλος στενός του Ευγένιου Γιαννούλη. Από την αλληλογραφία του δείχνεται λαμπρός χειριστής του Ελληνικού λόγου. Μαθήτευσε κοντά στο Θεόφιλο Κορυδαλλέα.

Σπούδασε στη Βρετανία και άλλα Ευρωπαϊκά κέντρα. Δίδαξε στην Καστοριά και τη μεγάλη του Γένους Σχολή στην Κων/πολη. Άνδρας πεπαιδευμένος, εγκαθίσταται στην Ουγγροβλαχία και το Βουκουρέστι. Συγκαταλέγεται μεταξύ των ευεργετών του Ρουμανικού λαού. Μετέφρασε στα 1688 τη Βίβλο στη Ρουμανική γλώσσα. Η ατομική βιβλιοθήκη του, ως αξιόλογη, πουλήθηκε στα 1775 στη Μόσχα.

ε. Δαμασκνός ο Αιτωλός, ή Αγγελοκαστρίτης. Έζησε στα μέσα του 17ου αιώνα. Ήταν αγαπημένος μαθητής του μεγάλου Αιτωλού, Ευγένιου Γιαννούλη. Με εντολή και παρακίνηση του δασκάλου του, ίδρυσε δεύτερη σχολή στο Καρπενήσι με σκοπό τη διδασκαλία των «κοινών» γραμμάτων.

στ. Χριστοφόρος ο Αιτωλός. Έζησε και δραστηριοποιήθηκε στα μέσα του 17ου αιώνα. Ήταν ο λόγιος και συγγραφέας των «διατριβών» κατά των Λατίνων. Σ' αυτόν ο δάσκαλός του Ευγένιος Γιαννούλης κληροδότησε ένα σημαντικό μέρος από την πολύτιμη βιβλιοθήκη του.

ζ. Ιερόθεος ο Αιτωλός. Διδάσκει τον 17ο αιώνα στην περιοχή μας. Λόγιος και σιχουργός που έζησε και δραστηριοποιήθηκε με γραπτά και διδασχές στην περιοχή κυρίως των Αγράφων με παναιτωλική δραστηριότητα.

η. Νικόλαος ο Αιτωλός. Έζησε στα τέλη του 18ου αιώνα. Λόγιος με πνευματική προσφορά εντυπωσιακή, βγαλμένος από την παράδοση των Αγράφων. Συμπλήρωσε τις σπουδές του στην Παλαμαία σχολή του Μεσο-

λογγίου, όπου και δίδαξε.

θ. Αγάπιος ο Αιτωλός. Έζησε τον 18ο αιώνα. Καταγόταν από την ορεινή Τριχωνίδα, που θεωρείται εκείνη την εποχή λογιόμανα, με πνευματική προσφορά στον τόπο, την Ελλάδα και τον κόσμο.

ι. Ιωάννης ο Αιτωλός. Έζησε στα τέλη του 18ου αιώνας. «Ανὴρ πεπαιδευμένος», γράφει ο βιογράφος του. Τον συναντάμε Σχολάρχη στη νέα Σχολή της Κοζάνης το 1777 - 1782, διδάσκοντα Ελληνικά γράμματα. Συνέχεια μεταβαίνει στην Ουγγαρία όπου δίδασκε τη νεολαία των Ορθοδόξων Ελλήνων.

ια. Χρυσάνθος ο Αιτωλός. Έζησε στα μέσα του 18ου αιώνας, (1710-1785). Λόγιος Αιτωλός, ιεροφιλόσοφος, διαπρεπής δάσκαλος της Σχολής Βραγγιανών Αγράφων. Δίδαξε Ελληνικά γράμματα στην Κων/πολη, στη Μεγάλη του Γένους Σχολή, στην Πάρο και στη Νάξο. Αναδείχτηκε Σχολάρχης στο Ελληνομουσείο του Ευγένιου Γιαννούλη και του Αναστάσιου του Γόρδιου. Ιστορικά χαρακτηρίστηκε «Άνδρας σοφός και πολυμαθής επιστήμονας». Επισκιάστηκε από την προσωπικότητα του αδελφού του Κοσμά του Αιτωλού και παραμένει ακόμη άγνωστος στους εκπαιδευτικούς κύκλους.

ιβ. Προκόπιος Γιαννούλης ο Αιτωλός. Έζησε στις αρχές του 18ου αιώνας. Ήταν Ιερομόναχος και διδάσκαλος «κρυφού σχολείου». Ασκήτευε στο «Κελλί» Θέρμου κοντά στην Ι. Μονή της Αγίας Παρασκευής Μάν-

δρας, όπου στο υπάρχον και σήμερα «κρυφό σχολείο» δίδασκε τα σκλαβόπουλα του Απόκουρου γραφή και ανάγνωση από τα Εκκλησιαστικά βιβλία, της Αγίας Γραφής και του Ψαλτηρίου. Δίδαξε και τον Κοσμά τον Αιτωλό τα πρώτα κολλυβογράμματα, θεωρούμενος μεγάλη πνευματική προσωπικότητα.

Όλοι αυτοί οι ταπεινοί «Μικροδιδάσκαλοι» του Γένους υπήρξαν αθόρυβοι και ακούραστοι σκαπανείς του πνεύματος και της διανοήσης. Εκφραστές των ιδεών και του πνεύματος που κυριάρχησαν στους ελεύθερους πολιορκημένους. Προετοίμασαν διαχρονικά το Γένος για την Επανάσταση και τη θυσία. Δικαιούνται κατά συνέπεια και αυτοί της ίδιας τιμής όπως εκφράστηκε αυτή για όλους του Διδασκάλους του Γένους από τον ποιητή Αριστοτέλη Βαλαωρίτη. Έγραψε εκείνος τα εξής:

«Οι Διδάσκαλοι του Γένους, άγρυπνοι, ακάματοι έσκαπταν δια του αιχμηρού καλάμου των, μυστικήν υπόνομον και ανετίναξαν τον πολυχρόνιον όγκον του τουρκικού ζυγού».

Ανατίναξη ήταν η Έξοδος με την αποφασιστική αυτοθυσία, που έφερε τη Λευτεριά. Αντάμωσαν την άοκνη καλλιέργεια της πνευματικής αναγέννησης με τον άγρυπνο κροταλισμό απ' το καρυοφύλλι και την κλαγγή απ' τα γιαταγάνια και τα σπαθιά της Κλεφτουριάς.

Προετοίμασαν αποτέλεσμα ζωής που εμείς το ζούμε, το απολαμβάνουμε και το τιμούμε!

Η ΘΕΙΑ ΠΡΟΝΟΙΑ ΩΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ

του **Βασ. Χ. Χαραλαμπίδου**,
Φιλολόγου - Θεολόγου

Πέρα από τα μεθοδολογικά προβλήματα η φιλοσοφία της Ιστορίας εξετάζει και άλλα φιλοσοφικά θέματα σχετικά με την εξέλιξη του ιστορικού βίου και με τις αρχές που τον διέπουν. Κύριο έργο της είναι η εξέταση των αρχών και των γενικών προβλημάτων του ιστορικού βίου της ανθρωπότητας. Μετά ακολουθεί η φιλοσοφική εξέταση και η ερμηνεία των ιστορικών γεγονότων όπως της ιστορίας ενός λαού, ενός πολιτισμού ή και ολόκληρης της ανθρωπότητας, όπως έκανε ο Spengler, ο Toynbee και άλλοι. Δηλαδή από την μελέτη των ιστορικών γεγονότων συνάγονται γενικές αρχές και τρόποι ερμηνείας της ιστορικής εξέλιξης. Φανερό είναι ότι η φιλοσοφική ερμηνεία της ιστορίας εξαρτάται από τις φιλοσοφικές αρχές και προϋποθέσεις των μελετητών. Ακριβώς γι' αυτό υπάρχουν και διάφορες θεωρίες.

Κύρια προβλήματα της φιλοσοφίας της ιστορίας είναι τα εξής:

α. Οι παράγοντες της ιστορικής εξέλιξης.

β. Η πορεία της ιστορικής εξέλιξης. (Υπάρχει πρόοδος ή ανακύκλωση στην ιστορία;)

γ. Ο σκοπός της ιστορικής εξέλιξης. (Ιδέες και αξίες διέπουν αυτήν ή τύχη και αιτιότητα;)

δ. Τα άτομα ή οι ομάδες και η κοινωνία δημιουργούν την ιστορία;

ε. Υπάρχουν ιστορικοί νόμοι;

Και άλλα προβλήματα. Τα κυριότερα από αυτά θα τα εξετάσουμε καθένα στις γενικές του γραμμές.

Στο πρώτο και βασικό πρόβλημα περί των παραγόντων της ιστορικής εξέλιξης δόθηκαν πολλές λύσεις από διάφορους ιστορικούς και φιλοσόφους. Οι θεωρίες τους μπορούν να καταταγούν σε δυο κατηγορίες: στις ιδεολογικές και τις φυσιοκρατικές. Σύμφωνα με τις ιδεολογικές θεωρίες, την πορεία του ιστορικού βίου ρυθμίζουν δυνάμεις πνευματικές, το θείον, καθώς επίσης και ανώτερες

ιδέες και ανθρώπινα συναισθήματα.

Εξάλλου, κατά τις φυσιοκρατικές θεωρίες κύριος παράγοντας της ιστορικής εξέλιξης είναι οι υλικές ανάγκες και ορμές του ανθρώπου, οι οικονομικοί παράγοντες, το φυσικό περιβάλλον ή άλλα φυσικά αίτια. Οι οπαδοί των φυσιοκρατικών θεωριών συνήθως παραδέχονται την ύπαρξη ιστορικών νόμων.

Κυριότεροι εκπρόσωποι της θεολογικής ερμηνείας της θεωρίας είναι ο 1. Αυγουστίνος με το *De civitate Dei*, Πατέρες της Εκκλησίας και ο Γάλλος Bossuet (17ος αιώνας). Στους ηγέτες της ιδεολογικής θεωρίας ανήκουν οι Πλάτωνας, Kant, Herder, Hegel κ.ά. κατά τους οποίους η ιστορία είναι η πραγμάτωση αξιών και ιδεών στη ζωή. Κυριότεροι φυσιοκράτες είναι οι Comte, Spencer, S.S. Miel, Tain, Marx κ.ά., οι οποίοι παραδέχονται ότι οι φυσικοί νόμοι διέπουν την ιστορική εξέλιξη.

Η θρησκευτική ή θεολογική ερμηνεία της ιστορίας είναι η παλαιότερη από όλες τις θεωρίες. Σύμφωνα με αυτήν, η πορεία του ιστορικού βίου εξαρτάται από υπερφυσικές δυνάμεις, δηλ. από την επέμβαση του Θεού ή των θεών. Παλαιά οι άνθρωποι πίστευαν ότι οι θεοί υπάρχουν παντού, ότι επεμβαίνουν σε όλα τα πράγματα της ζωής και ότι αυτοί ρυθμίζουν την τύχη όλων. Αφήνεται, όμως, χώρος και στην ηθική ελευ-

θερία του ανθρώπου, που μπορεί να πράττει το καλό ή το κακό. Έτσι, η διαμόρφωση του ιστορικού βίου εξαρτάται αφενός μεν από τη δράση του ανθρώπου και αφετέρου από την επενέργεια του θείου παράγοντα. Άλλοτε δίνεται μεγαλύτερη σημασία στις πράξεις των ανθρώπων και άλλοτε στον Θεό. Στην αρχαία Ελλάδα και τη Ρώμη πιστευόταν ότι στη ζωή παίζει μεγάλο ρόλο η μοίρα, το πεπρωμένο το οποίο είναι ανώτερο και από τον Δία και συμβολίζει μάλλον την αδήριτη αναγκαιότητα του φυσικού νόμου. Οι Ρωμαίοι είχαν θεοποιήσει και την τύχη.

Η θεολογική θεωρία παρουσιάζεται καθαρότερη στους Εβραίους, οι οποίοι πίστευαν εις ένα Θεόν που αποκαλύφθηκε στους πατέρες τους και έδωσε υπόσχεση ότι εξ αυτών θα γεννηθεί ο Μεσσίας. Την ιστορία του έθνους τους την είδαν να κατατείνει στην πραγμάτωση αυτής της υποσχέσεως του Θεού. Συνάμα, όμως, εξελάμβαναν τα παθήματά τους και τις δυστυχίες τους ως τιμωρία του Θεού για τις αμαρτίες τους. Πίστευαν ότι ο Θεός κατευθύνει την πορεία της ιστορίας τους και άλλοτε μεν τους εξυψώνει και τους δίνει επιτυχίες και ευτυχία και άλλοτε πάλι τους τιμωρεί όταν παραστρατούν ή παρασύρονται από τους ειδωλολάτρες, επειδή ως καλός παιδαγωγός θέλει να τους κρατήσει στο σωστό δρόμο.

(συνέχεια στη σελίδα 236)

«Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ»

(Από τη Μέση Εκπαίδευση, που μέχρι πέρυσι φοιτούσα, είχα βεβαιωθεί ότι το αρμόδιο Υπουργείο δεν έδινε στους Έλληνες μαθητές απόφια την ελληνική τους Ιστορία. Την παρείχε φαλκιδευμένη. Αλλά, έτσι, κατά ένα τρόπο, μας έκοβε τα νεύρα της ελληνόψυχης υπόστασής μας. Γιατί; Κάποτε, ίσως, ξυπνήσει η νέα γενιά.)

Παρακάτω έχω σταχυολογήσει και παραθέτω για το τεύχος Σεπτεμβρίου των Κοινωνικών Τομών περικοπές από το έργο-ντοκουμέντο του Γιάννη Καψή «1922. Η ΜΑΥΡΗ ΒΙΒΛΟΣ». Είναι εντυπωσιακά αποσπάσματα, που μιλάνε για τα ανεκδιήγητα μαρτύρια που υπέστησαν οι πρόγονοί μας, οι μάρτυρες της Ιωνίας γης από τους άσπονδους γείτονές μας. **Γ.Δ.Μ.**)

Η καταστροφή της Σμύρνης μόνο με την πτώση της Κ/Πολης μπορεί να συγκριθεί. Ίσως μάλιστα σε ορισμένες παραμέτρους της να είναι περισσότερο οδυνηρή για τον ελληνισμό...

Το 1453 κατελύθη η Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Διατηρήθηκε όμως το όνειρο, η ελπίδα και, κυρίως, η δυνατότητα αναγέννησης ενός εθνικού ελληνικού κράτους εκεί όπου ήταν συγκεντρωμένες οι μεγάλες πληθυσμιακές δυνάμεις του έθνους. Στην παλιά Ελλάδα ζούσαν 4.000.000 Έλληνες, ενώ 4.500.000 έως 5.000.000 ζούσαν στην Ανατολή...

Η φωτιά της Σμύρνης ήταν η πυρακτωμένη σφραγίδα που σταμπάρησε την μοίρα της Ελλάδας: να μείνει, στα χρόνια που ζούμε, μια μικρή

χώρα.

Το χρονικό της συγκλονιστικής γενοκτονίας έφθασε στις μέρες μας μόνον από τον λυγμό των ξεριζωμένων. Γιατί υπάρχει ένα σκληρό, αδιάψευστο ντοκουμέντο. Είναι οι καταθέσεις των προσφύγων, εκείνων που μόλις είχαν γλιτώσει από του Χάρου τα δόντια. Αδιάψευστα στοιχεία, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν την «Μαύρη Βίβλο» της καταστροφής...

Μήπως, αν είχε γραφεί η πραγματική ιστορία της καταστροφής, θα ήταν διαφορετική η εθνική μας πορεία; Βασανιστικό ερώτημα...

Από τις ματωμένες ακτές της Ιωνίας, κι όχι στα στρατόπεδα του Μπέλσεν και του Άουσβιτς, ξεκίνησε και το ολοκαύτωμα των Εβραίων.

Οι σκόλαρχοι των «πεπολιτισμέ-

νων Δυνάμεων» παρακολουθούσαν ατάραχοι την σφαγή, όταν μια απλή προειδοποίησή τους θ' αρκούσε για να σωθούν δεκάδες χιλιάδων ανθρώπινες υπάρξεις... Οι ξένοι δημοσιογράφοι είχαν οδηγίες να μη μεταδώσουν ούτε μία ανταπόκριση, ούτε μία φωτογραφία από το δράμα που παρακολουθούσαν.

«Η συνωμοσία της σιωπής», όπως θα την καταγγείλει ο Αμερικανός Γενικός Πρόξενος Τζωρτζ Χόρτον, σέπασε για χρόνια το φρικτό έγκλημα...

Δύσκολο να δείξει κανείς σήμερα, ποιος είναι ο πιο μεγάλος ένοχος. Ο βάρβαρος, απολίτιστος, κατατρεγμένος κι ο ίδιος Ασιάτης, που για αιώνες τον έκαναν να πιστεύει ότι θα βρει την δική του λύτρωση στον αφανισμό των απίστων; Ή εκείνοι που όπλισαν το χέρι του, για να πραγματώσουν τα γεωπολιτικά τους σχέδια;...

Στα ελληνικά αρχεία υπάρχουν εκθέσεις των γαλλικών και αγγλικών Μυστικών Υπηρεσιών που εκθέτουν με ανατριχιαστικές λεπτομέρειες τις ωμότητες των κεμαλικών. Πώς έφθασαν σ' ελληνικά χέρια τέτοιες εκθέσεις; Άγνωστο. Το πιο πιθανό είναι ότι οι ίδιοι οι άνθρωποι των Μυστικών Υπηρεσιών των Μεγάλων Δυνάμεων, αγανακτισμένοι με την στάση των κυβερνήσεών τους, έδωσαν τις εκθέσεις τους στις Ελληνικές Υπηρεσίες.

Το σίγουρο είναι ότι οι κυβερνήσεις των άλλοτε συμμάχων μας γνώριζαν. Γνώριζαν την γενοκτονία. Δεν μίλησαν. Δεν προσπάθησαν να την σταματήσουν. Κι έτσι έγιναν συνένοχοι του Κεμάλ...

Ποιες οι επιπτώσεις της καταστροφής στη σημερινή πραγματικότητα;

Προσλαμβάνει τον χαρακτήρα εφιαλτικής περιπέτειας η πρόβλεψη του Αμερικανικού Γεν. Προξένου στη Σμύρνη, του Τζωρτζ Χόρτον, που στην επίσημη αναφορά του προς το Στέιτ Ντιπάρτμεντ γράφει: «Εάν η Τουρκία καταλάβει την Κωνσταντινούπολη, δεν θα υπάρξει ποτέ ειρήνη στη Βαλκανική».

Η ψευδεπίγραφη βαλκανική ταυτότητα που απέκτησε η Τουρκία, φθάνοντας μέχρι τις όχθες του Έβρου, είναι εκείνη που της επιτρέπει:

-Να απειλεί τη Δυτική Θράκη, υποκινώντας τη μουσουλμανική μειονότητα, και να διεκδικεί τη Βόρεια Ελλάδα μέχρι τη μέση.

-Να υποκινεί τη μουσουλμανική μειονότητα της Βουλγαρίας, επιδιώκοντας και την επέκτασή της στη βουλγαρική Θράκη, αλλά και υποκινώντας τη Σόφια κατά της Ελλάδας.

-Να υποστηρίζει τα Σκόπια και να υποκινεί τους Σκοπιανούς στις εξοργιστικές διεκδικήσεις τους κατά της Μακεδονίας.

(συνέχεια στη σελίδα 251)

(συνέχεια από τη σελίδα 233)

Αυτές τις απόψεις τις συναντάμε στην Παλαιά Διαθήκη και κυρίως στα κηρύγματα των προφητών. Στο βιβλίο της Γενέσεως (σ', 3) ο Θεός λέει «Οὐ μὴ καταμείνῃ τό πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις εἰς τὸν αἰῶνα, διὰ τό εἶναι αὐτούς σάρκας»· και επάγει τον κατακλυσμό. Επίσης ο Θεός τιμωρεί τους Σοδομίτες για την αχαλίνωτη σαρκολατρική ζωή τους (Γεν. ιη', 20 κ.ε.). Στο βιβλίο του προφ. Ησαΐα (α', 19-20) διαβάζουμε την εντολή του Θεού: «ἐάν θέλητε καί εἰσακούσπτε μου, τά ἀγαθά τῆς γῆς φάγεσθε. ἐάν δέ μή θέλητε, μηδέ εἰσακούσπτε μου, μάκαιρα ὑμᾶς κατέδεται».

Επειτα οι Χριστιανοί φιλόσοφοι και πατέρες της Εκκλησίας συστηματοποίησαν αυτές τις ιδέες υπό το φως της διδασκαλίας του Ιησού Χριστού και έδωσαν την χριστιανική ερμηνεία της ιστορίας (Ι. Αυγουστίνος «De civitate Dei»). Σύμφωνα με την χριστιανική διδασκαλία ο Θεός όχι μόνο δημιουργησε τον κόσμο, αλλά και τον συντηρεί και προνοεί υπέρ αυτού και ιδιαίτερα για το τελειότερο από τα δημιουργήματά του, τον άνθρωπο. Μετά την πώση του ανθρώπου, εξαιτίας του προπατορικού αμαρτήματος, ο Θεός εκλέγει τον Ισραήλ από τον οποίο θα γεννηθεί ο Λυτρωτής των ανθρώπων. Με τη γέννηση και τη θυ-

σία του Θεανθρώπου συμφιλιώνεται ο άνθρωπος με τον Θεό και οδηγείται με τη θεία χάρη και τη διδασκαλία του Κυρίου στη λύτρωση και τη θέωση. Σκοπός τώρα της ιστορίας είναι η τελείωση και η θέωση του ανθρώπου, η ομοίωση με το Θεό, το «καθ' ομοίωσιν» της Αγίας Γραφής. Αυτή η τελείωση και η σωτηρία όλων θα επιτευχθεί με τη συνεργασία των ανθρώπων και βέβαια διά της πίστεως και της θείας χάριτος αλλά και με έργα υπέρ του αγαθού. Η τελείωση του ανθρώπου δεν επιτυγχάνεται πλήρως σ' αυτή τη ζωή, αλλά αρχίζει από αυτήν και συμπληρώνεται στη μέλλουσα ζωή. Θα έλθει όμως εποχή, οπότε θα επικρατήσει η Βασιλεία του Θεού σε όλη τη γη «καί γενήσεται μία ποιμήν καί εἷς ποιμήν». Προς αυτόν τον σκοπό, την τελείωση των πάντων, τείνει η θεία Πρόνοια, η οποία είναι ο ύψιστος ρυθμιστής της ιστορικής εξέλιξης και προς αυτόν καλεί σε συνεργασία τον άνθρωπο.

Εκτός των θεολόγων και των Πατέρων της Εκκλησίας, τον θεϊόν παράγοντα ως ρυθμιστή της ιστορίας αναγνωρίζουν και πολλοί ποιητές και φιλόσοφοι και ιστορικοί, αρχαίοι και νεότεροι. Δεν αναφέρουμε τις γνώμες των αρχαίων ποιητών και φιλοσόφων, διότι είναι πολλές. Περιοριζόμαστε στους κυριότερους ιστορικούς: ο ιστορικός Ηρόδοτος πίστευε

στην παντοδυναμία των θεών, ότι δηλαδή αυτοί τιμωρούν τους κακούς και υπερήφανους, αλλά νόμιζε ότι το θείον «ενίστε» είναι και φθονερόν, γιατί φθονεί την ευτυχία του ανθρώπου. Και ο Θουκυδίδης, που είδε την ιστορία ως δημιούργημα των ανθρώπων και των χαρακτήρων τους, αναφέρεται συχνά στους θεούς και τους θεωρεί ως φύλακες της ηθικής τάξεως του κόσμου (Β' 53, 74). Ο θεμελιωτής της νεώτερης αντικειμενικής ιστοριογραφίας Λεοπόλδος Ράνκε, λέει ότι μέσα στην ιστορία πρέπει να διακρίνουμε τη μυστική πορεία των γεγονότων, την ψυχή ενός λαού που βαδίζει στην εκπλήρωση της αποστολής του υπό την πάνσοφον επιτασία της θείας Προνοίας. «Εις κάθε ιστορίαν», γράφει στον αδελφό του Ερρίκο, «ενοικεί, ζει και διαφαίνεται ο Θεός».

Μέχρι την εποχή της Αναγέννησης ο θεός παράγοντας αναγνωριζόταν σχεδόν από όλους τους ιστορικούς και φιλοσόφους. Στους νεότερους όμως χρόνους μετά τον 17ο αιώνα τονίστηκε περισσότερο ο ανθρώπινος παράγοντας και έπειτα άλλες εξωτερικές επιδράσεις. Πολλοί λένουν ότι δημιουργός της ιστορίας είναι ο άνθρωπος και σε αυτόν πρέπει να περιοριστεί η έρευνα της Επιστήμης. Οι θεολόγοι όμως ισχυρίζονται ότι ο Θεός διέπει τα του κόσμου δ ι α τ ω ν α ν θ ρ ω π ω ν. Ο άν-

θρωπος είναι ένα μέσον έκφρασης του θείου θελήματος. Πλην όμως, ο θεός παράγοντας δεν γίνεται εύκολα αντιληπτός από τον ανθρώπινο νου, γιατί αυτός δεν μπορεί να κατανοήσει το αιώνιο σχέδιο και τις ανεξίχνιαστες βουλές του Θεού.

Η θεολογική άποψη ερμηνεύει πολλά ιστορικά γεγονότα, δίνει νόημα και σκοπό στην ιστορία, εμπνέει θάρρος και αισιοδοξία στον άνθρωπο και πίστη στην τελική επικράτηση του καλού. Παρ' όλων ότι η ιστορία μπορεί να ερμηνευθεί και με άλλους παράγοντες, **η επίδραση του θείου παράγοντος δεν πρέπει να υποτιμάται χάριν της δήθεν αυστηρής επιστημονικής θεώρησης των πραγμάτων. Η θρησκευτική θεώρηση δίνει βαθύτερο νόημα στα γεγονότα και καθιστά τον μελετητή ικανό να βλέπει τα πράγματα υπό το πρίσμα της αιωνιότητας.** Ο επιστήμονας και ο φιλόσοφος της ιστορίας θα εξετάσει τα πράγματα αντικειμενικά, απροκατάληπτα, θα προσπαθήσει να βρει τα αίτια των ιστορικών γεγονότων και τους παράγοντες που επενήργησαν πάνω σ' αυτά. Πλην όμως, πίσω από τα φανερά και αφανή αίτια και παράγοντες θα διακρίνει διαγραφόμενο το σχέδιο του Θεού, την χείρα του Κυρίου να κατευθύνει την πορεία των ιστορικών γεγονότων.

Άρθρα που προσυπογράφουμε

Η ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ. ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙ;

του **Αναστ. Ν. Μαρίνου**,
Δρος Ν. - Αντιπροέδρου του ΣτΕ ε.τ.

Από την Μεταπολίτευση και μετά άρχισε μία συστηματική επίθεση κατά της Ορθοδόξου Εκκλησίας με την γνωστή φράση: «Θα χωρίσουμε τα τσανάκια μας», την οποίαν απηύθυνε ο τότε «εθνάρχης» στον Μακαριστό Αρχιεπίσκοπο Σεραφείμ. Στη συνέχεια με το Σχέδιο Συντάγματος του 1975 επεχειρήθη, κατά τρόπον ύπουλο και συγκεκριμένο, χωρισμός του Κράτους από την Εκκλησία, ο οποίος εμатαιώθη κατόπιν ιδικής μου, δημοσίας αντιδράσεως (βλ. το βιβλίο μου «Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας»).

Κατόπιν των γεγονότων αυτών η κατάσταση ηρέμησε επ' ολίγον για να αρχίση και πάλι ο πόλεμος κατά της Εκκλησίας με άλλο τρόπον αυτή τη φορά, δηλαδή με απόπειρα καταργήσεως του μαθήματος των Θρησκευτικών στα σχολεία. Εδημιουργήθη θόρυβος και τελικά η υπόθεση έφθασε στο Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ) το οποίον υπό την Προεδρίαν του υπογράφοντος το παρόν εξέδωκε την υπ' αριθμ. 3359/1995 απόφαση (Στ' Τμήματος) με την οποίαν διεκηρύχθησαν ομοφώνως τα εξής: α) Σύμφωνα με τις διατάξεις του ισχύοντος Συντάγματος το μάθημα των Θρησκευτι-

κών πρέπει να διδάσκεται υποχρεωτικά και σύμφωνα με τις αρχές του ορθοδόξου χριστιανικού δόγματος στα σχολεία και επί «ικανόν αριθμόν ωρών διδασκαλίας εβδομαδιαίως», β) Όσοι μαθηταί «δηλώσουν» ότι έχουν πρόβλημα θρησκευτικής συνειδήσεως διότι είναι «ετερόδοξοι, ετερόθρησκοι ή άθεοι», δικαιούνται να ζητήσουν απαλλαγή από το μάθημα αυτό χωρίς αυτό να συνεπάγεται οποιαδήποτε δυσμενή συνέπεια π.χ. απουσία.

Η απόφαση αυτή ενόχλησε την Κυβέρνηση η οποία, επειδή δεν ήταν εύκολο να την αγνοήση, προσεπάθησε να την παρακάμψη εμμέσως, προέβη δηλαδή διά του τότε Υπουργού Εθνικής Παιδείας (δεν είχε καταργηθεί ακόμη τότε το επίθετο «Εθνική») εις περιορισμόν των ωρών διδασκαλίας του μαθήματος εις μίαν (1) μόνον ώραν εβδομαδιαίως στις τάξεις Β' και Γ' Λυκείου.

Όπως ήταν επόμενο, το ζήτημα επανήλθε εις το ΣτΕ το οποίον (Στ' Τμήμα) υπό νυξημένη, αυτή την φοράν, σύνθεση και υπό την Προεδρίαν και πάλιν του υπογράφοντος το παρόν εξέδωκε την υπ' αριθμ. 2176/1998 απόφασή του με την οποί-

αν επανέλαβε την προηγούμενη και προσέθεσεν ότι η μία (1) ώρα διδασκαλίας εβδομαδιαίως δεν ήταν «ικανός αριθμός ωρών διδασκαλίας» όπως ρητώς απαιτούσε η προηγούμενη απόφαση αυτού και ακύρωσε την σχετική υπουργική απόφαση που όριζε τα αντίθετα.

Η κατάσταση ηρέμισε προς στιγμήν, αλλά η Κυβέρνηση προσεπάθησε να βρει άλλον τρόπο για να παρακάμψη το εμπόδιο το οποίο της είχε δημιουργήσει το ΣτΕ με τις δύο αποφάσεις του και άρχισε να μετέρχεται άλλα μέσα. Ειδικότερα, με διαφόρους εγκυκλίους του Υπουργείου υπεχρέωσε τους Διευθυντές των σχολείων: α) Να δέχονται αιτήσεις απαλλαγής από το μάθημα των Θρησκευτικών και των ορθοδόξων του μαθητών και στην προσπάθειά της αυτή είχε την πρόθυμη συμπαράσταση τότε του Συνηγόρου του Πολίτη κ.Γ.Καμίνη, ο οποίος είχε γνωμοδοτήσει αναλόγως ερχόμενος έτσι σε οξεία αντίθεση με τις αποφάσεις του ΣτΕ. β) Να δέχονται αιτήσεις απαλλαγής χωρίς «να δηλώνουν» οι μαθηταί ότι δεν είναι ορθόδοξοι με την αιτιολογία ότι μία τέτοια δήλωση ήταν αντίθετη προς το Σύνταγμα, αιτιολογία η οποία ήταν λανθασμένη και αντίθετη προς τις ως άνω αποφάσεις του ΣτΕ. Προς την αιτιολογία αυτήν συνηγόρησε με απόφασή της και η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων υπό την Προεδρίαν του τότε Προέδρου της κ. Γουργουράκη.

Δια του τρόπου αυτού αρκετοί ορ-

θόδοξοι μαθηταί άρχισαν να εκμεταλλεύονται την ευκαιρίαν για να απαλλαγούν από το μάθημα των Θρησκευτικών αζημίως. Αι εγκύκλιοι αυτάι δεν έχουν μέχρι σήμερα ανακληθή καθ' όσον γνωρίζω.

Αλλά και η λύση αυτή δεν ικανοποιούσε την Κυβέρνηση και τους διάφορους μανδαρίνους του Υπουργείου. Και τότε άρχισε άλλο τροπάριο. Ερρίφθη η ιδέα της «διευρύνσεως» του μαθήματος για πληρέστερη μόρφωση των μαθητών, ερρίφθη δηλαδή η ιδέα το μάθημα των Θρησκευτικών να γίνη «θρησκευσιολογικό» και να διδάσκεται όχι μόνον το ορθόδοξο χριστιανικό δόγμα, αλλά όλες οι θρησκείες. Με την πρόταση αυτή, που ήταν αντίθετη προς τις ως άνω αποφάσεις του ΣτΕ, επίστεψαν ότι θα πλήξουν την Ορθόδοξη Εκκλησία. Το Υπουργείο όμως δεν ετόλμησε να υιοθετήση το τροπάριο αυτό, διότι αντελήφθη ότι οι αντιδράσεις θα ήσαν μεγάλες και γι' αυτό ακολούθησε άλλην οδό. Απεφάσισε την κατάργηση του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, απόφαση η οποία είναι αντισυνταγματική και γι' αυτό αντέδρασε η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Αθηνών...

Με το σχέδιο καταργήσεως του μαθήματος των Θρησκευτικών το οποίο προσπαθούν να το περάσουν, όπως εξετέθη, με διαφόρους τρόπους και μεθόδους και το οποίο, πιστεύω, ότι έχει αρμοδίως αποφασί-

σθή, ολοκληρώνεται η προσπάθεια αφελληνισμού του λαού μας, η οποία έχει εκδηλωθεί παραλλήλως και σε άλλους τομείς (γλώσσα, ιστορία, απεριόριστη χορήγηση υπηκοότητας σε αλλοδαπούς μετανάστες κ.λπ). Τι θα κάνουμε; Θα μείνουμε απαθείς θεαταί; Εγώ τουλάχιστον θα αντιδράσω. Όχι βέβαια ως «αγανακτισμένος» πολίτης της πλατείας Συντάγματος, αλλά με άλλον τρόπον. Ποίον; Θα προσφύγω προσωπικώς στην Δικαιοσύνη, στο

Συμβούλιο της Επικρατείας και στο Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, διότι νομιμοποιούμαι εις τούτο ως Έλληνας πολίτης γενικώς, αλλά και ως έχων ειδικώς ασχοληθή με το ζήτημα. Και πρέπει να αντιδράσω και για έναν ακόμη λόγο. Διότι η Ελλαδική Εκκλησία κάνει ότι δεν καταλαβαίνει. Γιατί; Προτιμώ να μην προχωρήσω.

(από την εφ. «Εστία», 22.6.11)

ΤΑ ΑΡΙΣΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΟΥ HONG KONG

(Το HONG KONG είναι ένα νησιωτικό κράτος με πληθυσμό περίπου 10 εκατομμυρίων κατοίκων. Σε αντιδιαστολή με την οικονομική κατάρπωση που ακολούθησαν όλες σχεδόν οι βρετανικές κτήσεις μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, το κράτος αυτό άνθησε οικονομικά και έφτασε να έχει κατά κεφαλήν εισόδημα μεγαλύτερο από εκείνων των πολιτών της Βρετανίας. Στη μάχη που έδωσε για να αναστηθεί οικονομικά, η πολιτική του ηγεσία έκρινε ότι πρώτη προτεραιότητά της έπρεπε να είναι η αναμόρφωση του εκπαιδευτικού της συστήματος. Λοιπόν, με μια γενναία εκπαιδευτική μεταρρύθμιση το Χονγκ Κονγκ κατάφερε να εκτοξεύσει τα Εκπαιδευτικά του Ιδρύματα στις πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης. Ο Άρθουρ Λι, ο άνθρωπος που πέτυχε τον άθλο αυτό χωρίς να διαταράξει τις κοινωνικές ισορροπίες, μίλησε στους δημοσιογράφους της εφημερίδας «Το Βήμα» για τα «μυστικά της συνταγής του». Τη συνέντευξή του παρουσιάζει ο δημοσιογράφος Τ. Καφαντάρης. Μας είναι άκρως ενδιαφέρουσες οι απόψεις του, τις οποίες και παραθέτουμε.)

Δημ/φος: Κύριε καθηγητά, ποια ήταν η αποστολή που σας ανατέθηκε για την Παιδεία στη χώρα σας;

Άρθουρ Λι: Όταν μου ανατέθηκε το Υπουργείο, το 2002, το Χονγκ Κονγκ βρισκόταν σε δεινή θέση. Ναι

μεν η χρηματιστηριακή κρίση βρισκόταν στο τέλος της, αλλά οι συντάξεις δεν ήταν ακόμη διασφαλισμένες και ο πληθωρισμός βρισκόταν στο 17%. Ακόμη χειρότερα, μας χτύπησε τότε η θανατηφόρα επιδημία SARS, υπό-

τε οι διαθέσιμοι πόροι για την Παιδεία ήταν ελάχιστοι και η εντολή που μου δόθηκε ήταν «περικοπή κατά 10% για δύο χρόνια στα πάντα». Ταυτόχρονα ανέμεναν μια δραστική αναμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος που θα έκανε τους αποφοίτους μας ακόμη πιο ανταγωνιστικούς στη διεθνή αγορά εργασίας.

Δημ/φος: Και τι πράξατε;

Άρθουρ Λι: Παρά την πίεση για περικοπές ένιωσα ότι όφειλα να αρχίσω από τα «θεμέλια της Παιδείας», τις ηλικίες όπου χτίζεται η προσωπικότητα των παιδιών. Στο Χονγκ Κονγκ είχαμε ένα σύστημα δημόσιας εκπαίδευσης, αλλά τους βρεφονηπιακούς σταθμούς τους είχαμε αφήσει εντελώς ανεξέλεγκτους, με προσωπικό χωρίς καμία επαγγελματική πιστοποίηση. Το αποτέλεσμα ήταν να πληρώνουν οι γονείς για έναν καλό βρεφονηπιακό σταθμό δίδακτρα επιπέδου πανεπιστημίου! Αυτό λοιπόν που έκανα αμέσως ήταν να περάσω όλους τους νηπιαγωγούς από εξετάσεις, προκειμένου να παραμείνουν οι κατάλληλοι. Το επόμενο βήμα ήταν να μοιράσουμε σε όλους τους γονείς νηπίων κουπόνια προκειμένου να στέλνουν τα παιδιά τους στον δημόσιο σταθμό της επιλογής τους. Τα αποτελέσματα υπήρξαν αμέσως θεαματικά.

Δημ/φος: Τι ακολούθησε;

Άρθουρ Λι: Έπειτα ήρθε η σειρά της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Δεν έσπευσα να επιβάλω τις κατά 10% περικο-

πές που μου ζητούσαν, γιατί σκέφτηκα ότι πρώτα χρειαζόταν να κάνουμε μια ολική αλλαγή γλώσσας, καθώς τα χρόνια της βρετανικής αποικιοκρατίας μάς είχαν κληροδοτήσει ιδιωτικά σχολεία όπου τα παιδιά διδάσκονται μόνο στα αγγλικά και δημόσια όπου τα κλασικά μαθήματα γίνονταν στα αγγλικά και τα υπόλοιπα στα κινεζικά. Εμείς κρίναμε ότι η γνώση δεν μπορούσε να γίνει εύκολα κτήμα του κάθε παιδιού αν το κάθε μάθημα δεν γινόταν στη γλώσσα του. Παράλληλα όμως θέλαμε να διδάσκονται τα αγγλικά σε υψηλό επίπεδο, ώστε να γίνουν διεθνώς ανταγωνιστικοί φοιτητές, εργαζόμενοι και πολίτες. Καθιερώσαμε λοιπόν την καθομιλούμενη γλώσσα, τα καντονέζικα, ως γλώσσα διδασκαλίας και εισαγάγαμε και την επίσημη κινεζική, τα μανδαρινικά, από την πρώτη δημοτικού. Έτσι κι αλλιώς, η γραφή είναι η ίδια - μόνο η προφορά διαφέρει. Η αλλαγή αυτή έγινε εύκολα αποδεκτή, αλλά έγινε ξεσπκωμός στο ζήτημα των αγγλικών.

Δημ/φος: Δηλαδή;

Άρθουρ Λι: Δηλαδή, έθεσα για πρώτη φορά το ζήτημα της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών. Δεν μπορούσαμε να πληρώνουμε χιλιάδες καθηγητές Αγγλικής χωρίς να ελέγχουμε την καταλληλότητά τους. Αυτό είναι κάτι το απολύτως λογικό, αλλά δεν θα μπορούσα να το περάσω υπό άλλες, κανονικές συνθήκες. Τότε, υπό το κλίμα των αντιληπτών από όλους οικονομικών δυσχερειών, εκμεταλλεύτηκα την κρίση ως «παράθυρο ευκαιρίας»:

έθεσα στους πιο ηλικιωμένους καθηγητές το δίλημμα της πρόωρης συνταξιοδότησης - με γενναιόδωρη εθελούσια έξοδο - ή της υποβολής, μαζί με όλους τους νεότερους, σε εξετάσεις.

Δημ/φος: Πώς αντέδρασαν;

Άρθουρ Λι: Με πρωτόγνωρη σφοδρότητα. Κατέβηκαν σε διαδηλώσεις 100.000 άτομα. Βλέπετε, οι εκπαιδευτικοί στο Χονγκ Κονγκ είχαν το πιο ισχυρό συνδικάτο και μια οικονομική ευρωστία που επιβοηθούνταν από παροχές όπως ειδικά εκπαιδευτικά πολυκαταστήματα για τα μέλη τους (και... τους συγγενείς τους, τους φίλους τους, καταλαβαίνετε). Ένωσαν ότι τους αμφισβητούσα την επαγγελματική τους καταξίωση. Εγώ τότε στράφηκα στους γονείς. Τους εξήγησα ότι, όπως οι καθηγητές ζητούν για λογαριασμό της κοινωνίας από τα παιδιά τους να επιτυχάνουν σε εξετάσεις, έτσι έπρεπε και οι καθηγητές να είναι πρόθυμοι να υποστούν την αξιολόγηση προκειμένου να γνωρίζει η κοινωνία με ποια στελέχη θα αναμορφώσουμε την Παιδεία μας. Με την υποστήριξή τους προχώρησα στις εξετάσεις, όπου απέτυχε το... 60% των καθηγητών, απολύθηκαν 9.000 άτομα και έκλεισαν περίπου 500 σχολεία! Αλλά το επίπεδο διδασκαλίας ανέβηκε αλματωδώς και τα ιδιωτικά σχολεία μειώθηκαν σε αριθμό.

Δημ/φος: Τα πανεπιστήμιά σας κατόρθωσαν να αναδειχθούν στα κορυφαία του κόσμου τα τελευταία χρό-

νια, αλλά, αν υποθετικά γινόσασταν και πάλι υπουργός, υπάρχει κάτι που θα θέλατε να αλλάξετε;

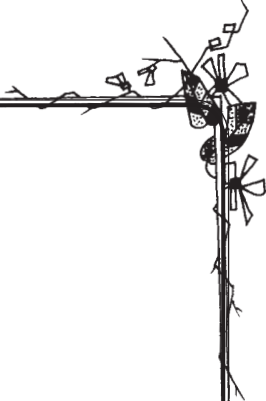
Άρθουρ Λι: Ναι. Θα ζητούσα ακόμη μεγαλύτερη σύμπτυξη τμημάτων. Δεν το επιβάλλει απλά η παγκόσμια οικονομική κρίση αλλά η ίδια η ευθύνη μας απέναντι στην κοινωνία: εκλογίκευση πόρων και εστίαση στην αριστεία!

Δημ/φος: Στη χώρα-υπόδειγμα επιτυχίας του φιλελευθερισμού κατά Φρίντμαν εσείς χρησιμοποιήσατε τη «θεραπεία-σοκ» που εκείνος εισηγήθηκε για να επιβάλετε έναν εντελώς... κρατικό έλεγχο στα δρώμενα της Παιδείας. Τελικά, τι καθοδηγούσε τη σκέψη σας, κύριε Λι;

Άρθουρ Λι: Αυτό που την καθοδηγούσε ήταν το κοινωνικό συμφέρον. Οι πολίτες φορολογούνται από το κράτος για τις δαπάνες της Παιδείας και τις δέχονται για ένα καλύτερο αύριο των παιδιών τους. Έχουν λοιπόν κάθε δικαίωμα τόσο να ελέγχουν το πώς τις διαχειρίζονται οι κυβερνώντες και οι διευθύνοντες τα εκπαιδευτικά ιδρύματα όσο και να διασφαλίζονται για το ότι αυτοί που έχουν τις τύχες των παιδιών τους στα χέρια τους είναι και παραμένουν άξιοι.

(βλ. εφ. «Το Βήμα», 26.6.11, Μέρος από τη συνέντευξη με τον Άρθουρ Λι, Χειρουργό, πρώην Πρύτανη και πρώην Υπουργό Παιδείας του Χονγκ Κονγκ)

ΠΟΡΕΙΑ

Μήτ' από δῶ,
μήτ' από κεῖ...
ἐντός σου μόνο,
μέσ' σπὸν ἑαυτό σου
θά βρεῖς τὸ δρόμο τὸ σωστό,
τὸ δρόμο τὸ δικό σου.

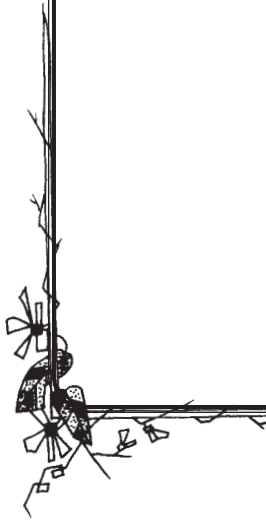
Ἀπλὸς καὶ ταπεινός,
πρᾶος μ' ἀλύγιτος.
Ἔτσι τὸ δρόμο σου νά πᾶς
κι ἂς εἶσαι φορτωμένος τὸ σταυρό σου.

Ὀνειδισμούς θά βρεῖς,
χλεῦες,
ραπίσματα...
ναί,
κι ἴσως...
Μά μή καμφθεῖς, μή γονατίσεις
σπὴ λάσπη, χάμω τὸ σταυρό μή τὸν ἀφήσεις.

Κοίταξ' ἐκεῖ:
σκληρὰ τὰ τρίστρατα
καὶ δύσκολ' οἱ καιροί...
Κάθε στιγμή καὶ μιά καρδιά
πέφτει κατάχαμα καὶ σπάει.

Θά πάθεις, ναί,
μ' ἂν δέ τὸ θές
κανεῖς δέ σέ λυγáει.

Στέφανος Μπολέτης

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Για τη ραγδαία εξάπλωση του Διαδικτύου

Το Διαδίκτυο κρύβει θανατηφόρες παγίδες. Ο Υπουργός κ. Σφακιανάκης, παρουσιάζοντας το νέο πρόγραμμα ενημερώσεως για τους ηλεκτρονικούς κινδύνους, είπε χαρακτηριστικά ότι αυτήν την εποχή στο Ίντερνετ γίνεται «πάρτυ» με απάτες!..

Διάφορες εγκληματικές ομάδες προσπαθούν να εξαπατήσουν, υποσχόμενες κέρδη και δώρα που δεν υπάρχουν. Στη χειρότερη περίπτωση διαπράττονται εγκλήματα. Ο κ. Σφακιανάκης συνεχίζοντας υπογράμμισε ότι, όπως είναι γνωστό, το 93% των παιδιών εφηβικής και προεφηβικής ηλικίας χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο. Γι' αυτό είναι απαραίτητη η ενημέρωσή τους.

Αλλά, πέραν αυτών των κινδύνων η έγκριτη νευροεπιστήμονας δρ. Γκρίνφιλντ (όπως αναλυτικά αναφέρεται στο περιοδικό «ο Πυρσός» μ. Σεπτεμβρίου) υπογραμμίζει ότι έχουν αρχίσει να έρχονται στο φως όλο και περισσότερα στοιχεία που δείχνουν τις αρνητικές όψεις της online ζωής. Η πολύωρη χρήση του Διαδικτύου καθιστά τους νέους, κυρίως, τύπους εγωκεντρικούς με μειωμένη συναισθηματική ευφυΐα. Ενισχύονται τα αυτιστικά χαρακτηριστικά, όπως π.χ. το πρόβλημα της επικοινωνίας και της προσαρμογής. Ειδικότερα επισημαίνεται τις σοβαρές αλλαγές που προκαλεί στον εγκέφαλο η πολύωρη χρήση του Διαδικτύου, μία από τις οποίες είναι η απώλεια μνήμης.

Μηνύματα αφυπνιστικά αποστέλλονται από τους εκάστοτε υπευθύνους προς τους γονείς, τονίζοντας τους κινδύνους που κρύβει η αλόγιστη χρήση του Διαδικτύου αλλά και το χρέος και την ευθύνη που έχουν στο να διαφυλάξουν τα παιδιά τους από τις ύπουλες ηλεκτρονικές παγίδες.

Ζην αξιοπρεπώς

Αντιγράφουμε από αθηναϊκή εφημερίδα (7.8.11) τα εξής αποκαλυπτικά-τραγικά:

Μια βουλευτής του ΠΑΣΟΚ και ένας βουλευτής της ΝΔ δήλωσαν ότι επιστρέφουν το αυτοκίνητο που ως μέλη του Κοινοβουλίου δικαιούνται. Επιπλέον, ο βουλευτής της ΝΔ δήλωσε ότι παραπέμπεται από τις αμοιβές που λαμβάνει ως μέλος επιτροπών της Βουλής.

Τι θα περίμενε ένας απλός λογικός πολίτης να δει ως αντίδραση των άλλων βουλευτών στις παραπάνω ενέργειες; Εγώ, ως απλός και, νομίζω, λογικός άνθρωπος, θα περίμενα, δεδομένης της οικονομικής κατάστασης της χώρας, οι υπόλοιποι βουλευτές να πράξουν το ίδιο ή, διαφορετικά, να κρατήσουν το στόμα τους κλειστό. Κι όμως, υπήρξαν εθνοπατέρες οι οποίοι όχι μόνο δεν έπραξαν το ίδιο, όχι μόνο δεν κράτησαν το στόμα τους κλειστό, αλλά αντίθετα μίλησαν και είπαν λόγια ανάρμοστα κατά των εν λόγω βουλευτών.

Με άλλα λόγια, αντί να τους συγχαρούν και να τους μισηθούν, τους έβρισαν. Μάλιστα, δύο εξ αυτών, οι κ.κ.

Στυλιανίδης και Πρωτόπαπας, ήταν ιδιαίτερα επικριτικοί.

Το κοινό επιχείρημα των δύο εθνοπατέρων ήταν, μεταξύ άλλων, ότι ο βουλευτής πρέπει να ζει αξιοπρεπώς. Αυτό είναι το επιχείρημα με το οποίο δεν μπορεί κανείς να διαφωνήσει.

Οδηγεί όμως στο ερώτημα: τι σημαίνει «αξιοπρεπώς»; Συγκεκριμένα χρειάζεται ο βουλευτής 10.000 ευρώ το μήνα συν το δωρεάν αυτοκίνητο συν το εισόδημα από επιτροπές συν υπαλλήλους που τους πληρώνουν άλλοι συν άλλες πιθανές ατέλειες για να ζει αξιοπρεπώς; Αν ο βουλευτής χρειάζεται, έστω, 15.000 ευρώ για να ζει αξιοπρεπώς, τι πρέπει να πούμε για τον μέσο υπάλληλο που ζει με 1.500 και τον μέσο συνταξιούχο που ζει με λιγότερα; Αυτοί ζουν αναξιοπρεπώς;

Τι νομίζουν οι βουλευτές μας; Ότι εκείνοι είναι οι πατρίκιοι και εμείς οι πληθείοι; Τι άλλο πρέπει να συμβεί για να αντιληφθούν τι έχουν κάνει, πού βρίσκονται και πώς πρέπει να συμπεριφέρονται;

Οι αρχαίοι έλεγαν ότι το θράσος αποκτάται εύκολα, αλλά το μέτρο δύσκολα. Είχαν άδικο;

Μας βουλιάζει και η «ποδοσφαιρολαγνεία»

Από τον ημερήσιο Τύπο μεταφέρουμε τα παρακάτω αξιοθρήνητα αποσπάσματα:

«Σαν τη μεγαλύτερη επιχείρηση κήθαρσης που συγκλόνισε τη χώρα μας χαρακτηρίζονται οι πρόσφατες κακουρηματικές ποδοσφαιρικές παρανομίες».

«Υπάρχει λέξη που θα μπορούσε να χαρακτηρίσει το ελληνικό επαγγελματικό ποδόσφαιρο; Θα ήταν προσβλητικό, αν τους δινόταν σαν προσδιορισμός 'οίκοι'. Και αυτό, αφενός για όσα εγκληματικά έγιναν γνωστά ότι συνέβαιναν εδώ και χρόνια και αφετέρου για όσα ενημερωνόμαστε μετά τις πρόσφατες αποκαλύψεις και τις δικαστικές έρευνες».

«Ο προφυλακισμένος Μπέος επιτίθεται από το κελί του σε δικαστές και δημοσιογράφους και δηλώνει θύμα του πολιτικού συστήματος. Εξάλλου ο άλλος κατηγορούμενος Μάκης Ψωμιάδης το έσκασε στο εξωτερικό και δεν έχει ακόμα βρεθεί, μολονότι ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη αρχίζει τη μέρα του ζητώντας από την αστυνομία γιατί δεν τον έχει βρει ακόμα».

«Είναι πολύ σημαντικό και το αν θα κληθεί από την αθλητική Δικαιοσύνη ο Πρόεδρος του Ολυμπιακού κ. Μαρινάκης, του οποίου η κατηγορία που του έχει απαγγελθεί από την Υπουργό είναι 'συνεργασία' με εγκληματική οργάνωση».

«Συνολικά αναμένεται να σταλούν κλήσεις προς απολογία για κακουρηματικές πράξεις σε εβδομήντα τουλάχιστον πρόσωπα που είτε εμπλέκονται στο 'σπίσιμο' των αγώνων, είτε έπαιζαν παράνομο στοίχημα. Αποκαλυπτικά στοιχεία αναμένονται από την έρευνα του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ) που αφορά κινήσεις λογαριασμών περίπου 100 προσώπων» (εφ. «Κ», 28.8.11).

«Ούτε ο ικανότερος σεναριογράφος του Χόλυγουντ - όπως εύστοχα σημειώ-

νει ο δημοσιογράφος Αντώνης Καρπετόπουλος στον τύπο (28.8.11) - δεν θα μπορούσε να φτιάξει μια ιστορία με τόσες ανατροπές όπως αυτή που συγκλόνησε το ελληνικό ποδόσφαιρο φέτος το καλοκαίρι».

«Αλήθεια, οι εθνοπατέρες μας έχουν την πολιτική βούληση να διαλύσουν το επαγγελματικό ποδόσφαιρο και να σταματήσουν τον στοιχηματισμό που αποτελούν σε τελευταία ανάλυση τη ρίζα του κακού; Πολύ αμφιβάλλουμε. Αφού θα αναλογίζονται ως ανασταλτικό παράγοντα πως θα χαθούν δισεκατομμύρια ευρώ από τον κρατικό προϋπολογισμό».

Αλίμονό μας! «Στων αμαρτωλών την χώρα άδικος κριτής μάς κρένει»...

Οι αναρχικές εκδηλώσεις των νέων στις χώρες της Ε.Ε.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρατηρείται τελευταία ότι αυξάνουν με ταχύτατο ρυθμό οι αναρχικές εκδηλώσεις και αναταραχές από τους νέους. Αναφέρουμε ενδεικτικώς:

Ο ΟΗΕ ανεβάζει τώρα τις παράνομες, αντικοινωνικές ριζοσπαστικές οργανώσεις που δρουν στις χώρες της Ε.Ε. σε 80 τουλάχιστον.

Καθώς αναφέρει ο γερμανικός Τύπος (περιοδικό Spiegel), στα πέντε και πλέον χρόνια της διακυβέρνησης της Άνγκελα Μέρκελ οι φιλοναζιστικές ομάδες από 13 έγιναν 20 και τα μέλη τους αυξήθηκαν από 2.600 σε 28.500!

Σε βαρυσήμαντη πρόσφατη έκθεση του Κοινωνιολογικού Ινστιτούτου της Λωζάνης (Ελβετία) καταγγέλλεται ότι

οι νέοι και οι νέες της Ευρώπης, εξαιτίας της απογοήτευσής τους που δεν βλέπουν μέλλον μπροστά τους, εκτρέπονται σε παραβατικές συμπεριφορές.

Τέλη Ιουλίου έλαβε χώρα το μακελειό στο Όσλο της Νορβηγίας με τον 32χρονο Νορβηγό Άντερς Μπέρινγκ Μπρέιβικ, που οδήγησε στο θάνατο συνολικά 80 άτομα τοποθετώντας βόμβα και πυροβολώντας αδιακρίτως εφήβους και μη σε κατασκήνωση του νησιού Οτόγια.

Με αυτά που ενδεικτικά αναφέρουμε και άλλα πολλά που παραλείπονται, τίθεται το ερώτημα: Πού οφείλονται κατά βάση τα αίτια της μεγάλης κακοδαιμονίας στις χώρες της Ε.Ε.;

Η εφ. «Economist» διαπιστώνει τελευταία ότι αυτές «οι αναρχικές εκδηλώσεις έχουν βαθιές ρίζες, (...) μια ιδεολογία που καλύπτει όλες τις θεωρίες από τον ακραίο ρεβανσισμό και τον αντιρωσικό εθνικισμό μέχρι τον αγνωστικισμό και την κοινοκτημοσύνη».

Υπογραμμίζεται πως οι νέοι έχουν πιστέψει πλέον ότι οι αξίες και τα ιδεώδη των μεγάλων προδόθηκαν από τους ίδιους και πως οι μεγάλοι είναι εκείνοι που οδηγούν την ανθρωπότητα σε επικίνδυνες περιπέτειες. Όσες αξίες θεωρούνταν σε άλλες εποχές ιερές και σεβαστές (πατρίδα, θρησκεία, οικογένεια) σήμερα απομυθοποιούνται με βασική αιτία την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη της τεχνικής και υλικής παραγωγής, που οδηγεί στον παραγκωνισμό των ηθικών αξιών. Ο άνθρωπος του 21ου αιώνα οφείλει σύντομα να ανανεώσει και να επανακτήσει εκείνες τις αξίες που δίνουν ουσιαστικό περιεχόμενο και αναβαθμί-

ζουν την ποιότητα της ζωής του.

Πατριωτισμός πλουσίων σε Γαλλία και ΗΠΑ

Μπορεί να διατηρεί κανείς επιφυλάξεις ως προς τα βαθύτερα κίνητρα ορισμένων ξένων πλουσίων που ξαφνικά είδαμε να προτείνουν στο κράτος την αυστηρότερη φορολόγησή τους για την αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων των χωρών τους. Δεν μπορεί όμως, παρά να επαινέσει το ρεύμα αυτό, ας το ονομάσουμε έτσι, ενός πατριωτισμού από οικονομικά ισχυρούς παράγοντες, που άρχισε να παρουσιάζεται στις ΗΠΑ και στη Γαλλία.

Φαίνεται πως το ρεύμα αυτό έχει πιο μεγάλη επιτυχία στην Ευρώπη. Η χώρα στην οποία άρχισε να παίρνει διαστάσεις είναι η Γαλλία, που η οικονομία της, καθώς μας πληροφορεί κυρίως ο οικονομικός Τύπος, έχει περιέλθει σε στασιμότητα το δεύτερο τρίμηνο του τρέχοντος έτους.

Στις ΗΠΑ την αρχή για οικονομική ενίσχυση του κράτους έκανε ένας μεγιστάνας του πλούτου, ο Γουόρεν Μπάφετ, ο οποίος από τις στήλες της «New York Times» δεν δυσκολεύτηκε να δηλώσει δημόσια ότι οι φόροι τους οποίους καταβάλλει στο κράτος αναλογικά με αυτούς των υπαλλήλων του είναι πιο χαμηλοί. Αλλά, εδώ, η πλειονότητα των αμερικανών μεγιστάνων του πλούτου τάχθηκε κατά της προτάσεως του Γουόρεν Μπάφετ περί οικονομικής ενίσχυσης των ΗΠΑ.

Παραδόξως, θα έλεγε κανείς, αυ-

τός ο αμερικανός μεγιστάνας βρήκε αρκετούς μιμητές στη Γαλλία. Την πρωτοβουλία από αυτούς πήρε ο Μορίς Λεβί, η περιουσία του οποίου υπερβαίνει τα 100 δισεκατομμύρια ευρώ. Ο Μορίς Λεβί σε άρθρο του στην εφημερίδα «Le Monde» προτείνει μια έκτακτη γενναία οικονομική εισφορά των πλουσιότερων Γάλλων για την οικονομική ενίσχυση του κράτους τους. Ακολούθησε κλιμάκωση του φαινομένου του οικονομικού πατριωτισμού με τη δημοσίευση 16 υψηλόβαθμων στελεχών επιχειρήσεων αλλά και βαθύπλουτων, οι οποίοι ζητούν τη θέσπιση ενός εκτάκτου φόρου στα μεγάλα εισοδήματα και τις μεγάλες περιουσίες.

Το πιο εντυπωσιακό απ' όλα είναι, εν προκειμένω, η επιχειρηματολογία τους: «Έχουμε επίγνωση πως έχουμε επωφεληθεί από το γαλλικό σύστημα και το ευρωπαϊκό περιβάλλον στο οποίο βρισκόμαστε και το οποίο τώρα ελπίζουμε να βοηθήσουμε να διατηρηθεί».

Στην πατρίδα μας υπάρχει πολλή φτωχολογιά. Υπάρχουν, όμως, και μεγιστάνες του πλούτου που δεν ξέρουν καλά καλά σε τι ύψος ανέρχεται η περιουσία τους. Αυτοί λοιπόν οι κροίσσοι του πλούτου δεν θα μπορούσαν, μιμούμενοι τους Γάλλους, σ' αυτή τη μεγάλη οικονομική κρίση, ασυγκρίτως χειρότερη από αυτή της Γαλλίας, να ενισχύσουν τα κρατικά ταμεία, ώστε να δει ο ελληνικός λαός ημέρες οικονομικής ανακούφισης και ευημερίας;

(πρβλ. και εφ. «Οικονομική
Καθημερινή» 28.8.11)

Χρονογράφημα

Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ

Η πολυκατοικία που μένω δεν έχει γκαράζ. Έτσι, ιδιοκτήτες και ενοικιαστές παρκάρουν πάντα τα αυτοκίνητά τους στο δρόμο. Πολλές νύχτες, το κόκκινο Βόλβο της κυρίας του ρετιρέ και το κόκκινο Ούνο της κυρίας του τρίτου διανυκτερεύουν πλάι πλάι στο πεζοδρόμιο.

Αυτές οι δύο κυρίες κάθε μέρα ξεκινούν για τις δουλειές τους την ίδια σχεδόν ώρα. Προχτές το πρωί, έξω από την πόρτα της πολυκατοικίας μας ήταν πεταμένη μια φλούδα από μπανάνα. Τυχερές και οι δύο οι κυρίες. Καμιά τους δεν την πάτησε. Ευτυχώς, γιατί όποια θα την είχε πατήσει, αυτή τη στιγμή αντί για το γραφείο της θα ήταν στο ΚΑΤ.

Και δε θα ήταν κακό μόνο γι' αυτήν, αν σκεφτεί κανείς πόσο σημαντικές δουλειές κάνουν και οι δυο. Δουλειές που έχουν σχέση με το καλό της κοινωνίας, αφού η μία είναι κοινωνιολόγος και η άλλη κοινωνική λειπουργός.

Προσωπικά θαυμάζω βαθύτατα κάθε τι που έχει σχέση με τη λέξη κοινωνία. Μέχρι που μια μέρα άνοιξα ένα λεξικό να δω πώς περιγράφει εκεί την ιδιότητα του κοινωνικού από-

μου. Και χάρηκα όταν είδα ότι έτσι το διατυπώνουν. Έτσι ακριβώς όπως το νιώθω κι εγώ.

Πως δηλαδή, κοινωνικό άτομο είναι εκείνο που απολαμβάνει αφενός τα καλά που του προσφέρει η κοινωνία, συντελεί όμως και στην πρόοδό της. Δηλαδή ενδιαφέρεται για το καλό της.

Θυμάμαι μάλιστα που τότε, αφού το διάβασα αυτό, άρχισα να χωρίζω τους γνωστούς μου σε κοινωνικούς και ακοινωνήτους.

Τις δύο κυρίες με τα κόκκινα αυτοκίνητα, πολύ τις θαυμάζω, που λέτε. Γιατί, σκέφτομαι, αν δεν είναι αυτές κοινωνικά άτομα, τότε ποιος θα είναι; Η κυρία Δημητρούλα που όλη μέρα ασχολείται με ντολμαδάκια και μπλόπιτες ή η κυρία Γιαννούλα που μόνο να γυαλίζει το σπίτι της ξέρει;

Εκείνη την ημέρα, έτυχε να κοιτάω το δρόμο από το μπαλκόνι μου και τις είδα και τις δύο καθώς βγήκαν από την πόρτα για να πάνε στις δουλειές τους.

Βέβαια την μπανανόφλουδα δε θα την πρόσεχα, αν δεν μου έκανε εντύπωση πως και οι δύο προσπάθη-

σαν κάτι να μην πατήσουν και το προσέρασαν. Έτσι πρόσεξα και είδα ότι εκείνο που κιτρινίζει στο πεζοδρόμιο ήταν φλούδες από μπανάνα.

Παρ' όλο που υπάρχει μια φράση που λέει «Αυτός πάτησε την πεπονόφλουδα», όμως η μπανανόφλουδα σε κάνει να γλιστρήσεις πολύ πιο εύκολα και να σωριαστείς φαρδύς πλατύς κάτω, σκέφτηκα καθώς άφησα το μπαλκόνι και μπήκα στο σπίτι μου.

Όμως, το ότι παραμερίζοντας από το δρόμο μια μπανανόφλουδα είναι πράξη κοινωνική που συντελεί στο καλό της κοινωνίας, το σκέφτηκα περρίπου μισή ώρα αργότερα, όταν, κατεβαίνοντας για ψώνια, είδα κόσμο μαζεμένο στο πεζοδρόμιο και το γεροντάκι που κάθε μέρα περνά για να πάει στο κοντινό ΚΑΠΗ ξαπλωμένο ανάσκελα.

Και ξέρετε, φαντάζομαι, πού σπάνε τα κόκκαλα των γέρων πάντα, ε; Εκεί, στο γοφό. Στην κεφαλή του μηριαίου. Και ξέρετε σίγουρα πόσες φορές το σπάσιμο του μηριαίου αποδεικνύεται μοιραίο για τα καημένα τα γεροντάκια.

Λοιπόν, εκείνη την ημέρα που συνέβη αυτό το περιστατικό, αναθεώρησα την καλή γνώμη που είχα για τρεις γυναίκες. Δηλαδή έπαψα, σα να λέμε, να εκτιμώ τρεις γυναίκες. Έβαλα τριών γυναικών την κοινωνικότητα σε αμφισβήτηση.

Φαντάζομαι ότι καταλαβαίνετε ποιες είναι αυτές οι τρεις γυναίκες.

Εκείνες οι δυο που πρόσεξαν, δεν πάτησαν οι ίδιες την μπανάνα αλλά την άφησαν στο δρόμο, αδιαφορώντας αν θα την πατούσε κάποιος άλλος και η άλλη εκείνη που από το μπαλκόνι της το είδε αυτό, αλλά αντί να κατέβει να κάνει εκείνο που δεν έκαναν οι άλλες, αρκέστηκε σε σχόλια, σκέψεις και θεωρίες, με αποτέλεσμα η μπανανόφλουδα να μείνει στο πεζοδρόμιο καρτερώντας το θύμα της.

Καταλαβαίνετε, νομίζω, ότι μιλώ για την αφεντιά μου.

Το περιστατικό με το πεσμένο γεροντάκι και τη μπανανόφλουδα εκτός από το ότι με έκανε να χάσω την εκτίμηση που είχα ως τώρα σε τρεις γυναίκες, εκ των οποίων η μία ήμουν εγώ, έκανε και άλλη δουλειά. Μ' έκανε να ξεκινήσω μια σειρά από σκέψεις γύρω από το επίθετο κοινωνικός.

Πρώτα πρώτα, θέλησα να δω γιατί αυτό το επίθετο τόσο πολύ με συγκινεί και αγγίζει τις ευαισθησίες μου.

Μήπως γιατί συχνά συνοδεύεται το επίθετο κοινωνικός από το ουσιαστικό αγώνας; Δηλαδή με συγκινούν οι κοινωνικοί αγώνες και γι' αυτό αγαπάω τη λέξη;

Μήπως η λέξη έρευνα, που πολλές φορές χαρακτηρίζει το επίθετο κοινωνικός, είναι αυτή που με συγκινεί; Ή μήπως η λέξη πρόνοια που πολλές φορές με το κοινωνικός είναι πλάι πλάι; Όχι, όχι. Δεν είναι τίπο-

τα απ' αυτά. Ούτε οι κοινωνικοί αγώνες, ούτε η κοινωνική έρευνα, ούτε η κοινωνική πρόνοια είναι ικανά να μου δημιουργούν τόση ευαισθητοποίηση.

Έχω ακούσει για κοινωνικούς αγώνες που καλλιέργησαν τον ανταγωνισμό και το μίσος. Έχω ακούσει για κοινωνική πρόνοια που αντιμετωπίζει τα ανθρώπινα προβλήματα χωρίς τη ζεστασιά της καρδιάς κι όσο για την κοινωνική έρευνα, αυτή πάλι μου θυμίζει άχρηστες στατιστικές που δεν βγάζουν πουθενά.

Κάτι άλλο πρέπει να είναι, που χωρίς να το θυμάμαι κάνει τη λέξη κοινωνικός να μου φέρνει ζεστασιά και συγκίνηση.

Μια, δυο, τρεις μέρες, δεν έβαλα άλλο στο νου μου να δουλεύεται απ' αυτό, ώσπου στο τέλος το βρήκα.

Ήμουν παιδί. Ένα Σάββατο μας είχε μιλήσει η κατηχήτρια για τη θεία Μετάληψη.

Πόσο όμορφα ήταν αυτά που μας είχε πει! Είχα ρουφήξει τα λόγια της κι ένιωθα πολύ ευτυχισμένη γιατί το άλλο πρωί στην Κυριακάτικη λειτουργία θα κοινωνούσα.

Γυρνώντας στο σπίτι μου βρήκα επισκέψεις. Κάποια στιγμή, εκεί που μιλούσαν οι μεγάλοι, ο πατέρας μου είπε:

-Πάει, χάλασε σήμερα η κοινωνία.

Ένωσα σα να άκουσα τον πιο βέβηλο λόγο που ειπώθηκε ποτέ. Και παίρνοντας θάρρος από τη φλόγα που έκαιγε μέσα μου, τόλμησα να αντιμιλήσω για πρώτη φορά στη ζωή μου.

-Όχι, πατέρα. Λάθος κάνεις. Η αγία Κοινωνία δεν μπορεί να χαλάσει. Έχει μέσα της το Χριστό και την αγάπη.

Θυμάμαι τα χαμόγελα συμπάθειας των μεγάλων και την εξήγηση που προσπάθησαν να μου δώσουν.

-Και βέβαια δε χαλάει η αγία Κοινωνία, παιδί μου. Η άλλη κοινωνία είναι που χάλασε.

Εγώ φυσικά δεν κατάλαβα τότε ποια ήταν εκείνη η άλλη κοινωνία, όμως ένιωσα μέσα μου μια μεγάλη συμπόνοια γι' αυτήν και το βράδυ πριν κοιμηθώ προσευχήθηκα στον καλό Θεό να βρει εκείνη την άλλη κοινωνία που χάλασε, να μπει μέσα της κι Αυτός κι η αγάπη Του, ώστε να ξαναφτιάξει.

Λοιπόν, χωρίς Χριστό και αγάπη δεν μπορεί κανείς να είναι σωστά κοινωνικός. Ακόμα κι αν έχει σπουδάσει κοινωνιολογία. Ακόμα κι αν ασχολείται με έργα κοινωνικής πρόνοιας. Ακόμα κι αν είναι κοινωνικά τα χρονογραφήματα που γράφει σαν, ας πούμε, του λόγου μου.

Μαρία Γουμενοπούλου

(Βραβευμένη κατ' επανάληψη για το συγγραφικό της έργο)

(συνέχεια από τη σελίδα 235)

Απώτερος αντικειμενικός σκοπός της Άγκυρας είναι ο κατακερματισμός της Ελλάδας, έτσι ώστε να μπορέσει να επεκταθεί στο Αρχιπέλαγος του Αιγαίου...

Υπάρχει όμως και μια άλλη παράμετρος, που έχει συστηματικά κι επίμονα συγκαλυφθεί: η επίπτωση της απώλειας της Μικρασίας για την Κύπρο. Δόγμα της στρατηγικής των Δυτικών Δυνάμεων ήταν, είναι και θα παραμείνει ότι, όποιος ελέγχει την Κύπρο ελέγχει και τη Μέση Ανατολή. Και συνεπώς η Κύπρος πρέπει να ελέγχεται, ν' ανήκει πάντοτε στη Δυτική σφαίρα επιρροής.

Εάν, συνεπώς, το ελληνικό κράτος ανεπτύσσετο και στις δύο ακτές του Αιγαίου, η ισορροπία δυνάμεων που θα είχε δημιουργηθεί δεν θα επέτρεπε ούτε τη συνεχιζόμενη απειλή κατά των νησιών μας ούτε την εισβολή στην Κύπρο.

Από την Μικρασιατική Καταστροφή.
Προσφυγική οικογένεια.

Οι πρόσφυγές μας ήρθαν τρομαγμένοι, κατατρεγμένοι, καταματωμένοι. Έζησαν σε κουρελιασμένες σκηνές, σε πλιθόκτιστες καλύβες, κάτω απ' άθλια στέγαστρα από πισσόχαρτο. Κι όμως, έζησαν. Κι όχι μόνον αυτό. Έσφιξαν τα χέιλη, δούλεψαν, ρίζωσαν, στέριωσαν. Κι όταν ήλθε η στιγμή, πύκνωσαν και πάλι τις γραμμές. Πολέμησαν στην Αλβανία, στην Αντίσταση. Κι αυτοί είναι εκείνοι που έδιωξαν τους ανθρώπους του Τίτο και σφράγισαν τα σύνορα της Μακεδονίας. Αυτοί την κράτησαν ελληνική...

Στη Νυρεμβέργη, οι αυτουργοί

του ολοκαυτώματος των Εβραίων κάθισαν στα εδώλια των κατηγορουμένων. Οι ηθικοί αυτουργοί, όμως, κάθισαν στην έδρα του κατηγορού...

(πρβλ. Γ. Π. Καψή, «1922. Η Μαύρη Βίβλος», Αθήνα, 1992, σελ. 9-20 & 211-228)

Γιάννης Δ. Μπάκος,

Φοιτ. Πληροφορικής Παν/μίου
Ιωαννίνων - Απόφ. Εκπ/ρίων «Απ. Π.»

εκπαιδευτήρια (ΣΤΟΝ ΙΣΘΜΟ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ)
«ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ»

(Γυμνάσιο - Λύκειο)

www.apostolospavlos.gr

Οι κρίσιμες μέρες που περνάμε αποτελούν πρόκληση στους γονείς
για λήψη γενναίων αποφάσεων.

ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ "ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ"

- ✓ εγγυώνται την επιτυχία στους μαθητές τους
- ✓ αναπτύσσουν τη δίψα της μάθησης
- ✓ βοηθούν στην άρνηση των κακών συνηθειών
- ✓ δίνουν κίνητρα για βίωση αρετής

**ΕΛΑΤΕ ΤΩΡΑ ΝΑ ΜΑΣ ΓΝΩΡΙΣΕΤΕ & ΝΑ ΕΓΓΡΑΨΕΤΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΑΣ
ΣΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ "ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ"**

τηλ.: 27410 - 29663 , Κιν: 6932 659820

fax: 27410 - 75727, e-mail: grammateia@apostolospavlos.gr